

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Společenský život na venkově

Bc. Lenka Straková

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Lenka Straková

Podnikání a administrativa

Název práce

Společenský život na venkově

Název anglicky

Social life in rural area

Cíle práce

Cílem diplomové práce je analýza a zhodnocení společenského života na venkově v konkrétním případě obce Panská Lhota, která je místní částí města Brtnice, nacházející se v okrese Jihlava v Kraji Vysočina. Získána data zhodnotí situaci z období let 2009 – 2018 a na jejichž základě budou formulována doporučení pro budoucí společenský život této obce. Dílčím cílem je verifikace či falsifikace hypotéz.

Metodika

Diplomová práce je strukturována do dvou základních částí, teoretické a empirické. Základním předpokladem pro teoretickou část diplomové práce je studium literatury a provedení její rešerše. Důkladná heuristika pramenů by měla vést k úspěšnému zvládnutí této části diplomové práce.

Empirická část je založena na analýze dokumentů místních organizací a spolků. Sběr dat bude proveden kvantitativním výzkumem, formou rozhovoru se zástupci organizací realizující společenský život v obci. Na konci empirické části bude zpracována analýza výsledků a provedena její interpretace.

Harmonogram práce:

Březen 2018 – specifikace metodiky, stručný obsah teoretické části práce

Duben – červen 2018 – vyhledání odborné literatury relevantní pro dané téma

Červenec – září 2018 – analýza odborné literatury a její kritické zhodnocení

Říjen 2018 – leden 2019 – zpracování teoretické části DP (úvod, popis metodiky, literární rešerše)

Únor – březen 2019 – příprava terénního šetření

Duben – červen 2019 – vlastní terénní šetření

Červenec – říjen 2019 – zpracování a odevzdání empirické části v první verzi

Listopad 2019 – odevzdání kompletní DP se zpracovanými připomínkami

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

kulturní dům, náves, obec, společenský život, spolky, venkov

Doporučené zdroje informací

MAJEROVÁ, V. – BLAŽEK, P. *Český venkov 2004 : život mladých a starých lidí*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005. ISBN 80-213-1281-5.

ŘEŠITELKA VĚRA MAJEROVÁ a AUTORSKÝ KOLEKTIV IRENA HEROVÁ ... [ET AL.]. *Český venkov 2008: proměny venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. ISBN 9788021319110.

SÝKORA, L. – KOSTELECKÝ, T. – MAJEROVÁ, V. *Sociální kapitál a rozvoj regionu : příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4093-5.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 4. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 04. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Společenský život na venkově" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. 11. 2019

Lenka Straková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. PhDr. Věře Majerové, CSc. za odborné vedení mé diplomové práce, za připomínky a vstřícnost. Také bych chtěla poděkovat Mgr. Ing. Martě Kozdas, Ph.D. za konzultace a cenné rady. Mé poděkování patří představitelům Panské Lhoty za poskytnutí informací, které posloužily jako podklady mé diplomové práce. Samozřejmě bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za jejich podporu v průběhu mého studia na České zemědělské univerzitě v Praze.

Společenský život na venkově

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na společenský život na venkově s případovou studií obce Panská Lhota nacházející se v Kraji Vysočina. Práce je strukturována do dvou základních částí, teoretické a empirické.

V první kapitole teoretické části jsou definovány základní pojmy, které souvisí s danou problematikou. Je charakterizován život na venkově a způsob trávení volného času venkovského obyvatelstva. Další teoretická kapitola je zaměřena na organizace a spolky působící v oblasti společenského života. Není opomenut ani způsob získávání finančních prostředků těchto organizací. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na účetní a daňovou problematiku spolků.

V empirické části je zkoumán historický a současný stav obce a analyzovány společenské aktivity. Je provedeno zmapování organizací a spolků podílejících se na společenském životě obce. Na základě rozhovorů s představiteli místních organizací a spolků a analýzou dokumentů byly získány informace o společenském životě, kulturních akcích a další informace spojené s životem obyvatel Panské Lhoty. Na základě analýzy získaných dat byla navržena doporučení pro další rozvoj místního společenského života. Tato doporučení jsou uvedena v závěru práce.

Klíčová slova: kulturní dům, náves, obec, společenský život, spolky, venkov

Social life in rural area

Abstract

The thesis is focused on social life in the countryside with a case study of the village Panská Lhota located in the Vysočina Region. The thesis is divided into two basic parts, theoretical and empirical.

The first chapter of the theoretical part defines the basic concepts related to the issue. It explains rural life and the way of spending free time of rural population. Another theoretical chapter is focused on organizations and associations working in the areas of social life. The way of obtaining the funds of these organizations is not omitted either. The last chapter of the theoretical part is focused on accounting and tax problematics of local clubs.

The empirical part examines both the historical and present state of the village and analyses social activities in the village. You can also find here an overview of organizations and clubs involved in the social life of the village. Interviews with representatives of local organizations and associations provided information about social life, cultural events and other information related to the life of the inhabitants of Panská Lhota. Based on the analysis of the obtained data, recommendations for further development of local social life were suggested. These recommendations are given at the end of the thesis.

Keywords: culture house, village square, village, social life, (local) clubs, countryside

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Definice základních pojmů	15
3.1.1 Obec	15
3.1.2 Městys	16
3.1.3 Město	17
3.1.4 Statutární město	18
3.1.5 Orgány obce	18
3.1.6 Venkov	19
3.2 Život na venkově.....	20
3.2.1 Společenský život na venkově.....	21
3.2.2 Lidové zvyky a obyčeje	23
3.2.3 Volný čas	24
3.3 Organizace a spolky	25
3.3.1 Historie a současnost sdružování.....	25
3.3.2 Právní úprava spolků	26
3.3.3 Venkovské spolky a jejich vliv na venkov	26
3.3.4 Participace v dobrovolných organizacích	27
3.3.5 Neziskové organizace	27
3.3.6 Vývoj počtu neziskových institucí.....	29
3.4 Zdroj financování spolků a NNO	30
3.4.1 Dotace a granty	31
3.4.2 Veřejné sbírky.....	32
3.4.3 Příjmy z vlastní činnosti	32
3.5 Spolky - účetnictví a daně	33
3.5.1 Vedení účetnictví	33
3.5.2 Daňová problematika spolků	33
4 Empirická část.....	35
4.1 Obec Panská Lhota.....	35
4.1.1 Historie obce	35
4.1.2 Dějiny společenského života obce v průběhu 20. století	36
4.1.3 Zvyky a tradice	36

4.1.4	Významné památky	38
4.2	Organizace a místní spolky obce.....	39
4.2.1	Osadní výbor.....	39
4.2.2	Sbor dobrovolných hasičů	40
4.2.3	Kulturní klub Panská Lhota, zapsaný spolek.....	41
4.2.4	Ostatní spolky a sdružení	42
4.3	Hospodaření spolků.....	42
4.3.1	Hospodaření SDH PL	42
4.3.2	Hospodaření KK PL.....	44
4.4	Participace občanů na veřejném životě	45
4.5	Místa konání akcí	46
4.5.1	Náves	46
4.5.2	Kulturní dům.....	47
4.5.3	Sportovní hřiště.....	47
4.6	Informační povinnosti při pořádání společenských akcí.....	48
4.7	Demografický vývoj.....	49
4.8	Empirický výzkum	51
4.8.1	Studium dokumentů	51
4.8.2	Rozhovory.....	51
4.8.3	Analýza společenských akcí v letech 2009 - 2018	52
4.8.4	Testování hypotéz	59
5	Zhodnocení výsledků a doporučení	62
6	Závěr.....	64
7	Seznam použitých zdrojů	66
8	Seznam příloh	72

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Zdroje financování NNO (UNOB [online], 2019)	31
--	----

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Rozdělení obcí dle statusu (ČSÚ [online], 2017)	16
Tabulka č. 2: Vnitřní a vnější znaky města (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2006).....	18
Tabulka č. 3: Rozdíly v základních znacích venkova a města (Hudečková a Lošťák, 2000)	19
Tabulka č. 4: Členství v dobrovolných sdruženích (Majerová, 2011).....	27
Tabulka č. 5: Stav NNO k 1. 1. 2016 (Úřad vlády ČR [online], 2018)	29
Tabulka č. 6: Příjmy 2018 (SH ČMS - SDH PL, 2019)	43
Tabulka č. 7: Náklady 2018 (SH ČMS - SDH PL, 2019).....	43
Tabulka č. 8: Náklady na projekt (KK PL, 2015).....	44
Tabulka č. 9: Návštěvnost akcí v roce 2015 (KK PL, 2015)	45
Tabulka č. 10: Srovnání volební účasti (Brtnice [online], 2019).....	45
Tabulka č. 11: Počet členů SDH PL v roce 2019 (SH ČMS - SDH PL, 2019)	46
Tabulka č. 12: Počet členů KK PL v roce 2019 (KK PL z.s., 2019)	46
Tabulka č. 13: Počet obyvatel k 31.12.2018 (MÚ Brtnice - matrika)	52
Tabulka č. 14: Společenské akce v Panské Lhotě v letech 2009 - 2018.....	54
Tabulka č. 15: Časová řada realizovaných akcí.....	55
Tabulka č. 16: Pravidelně se opakující akce	56
Tabulka č. 17: Srovnání počtu opakování akcí.....	56
Tabulka č. 18: Srovnání počtu aktivit rozdělených dle cílových skupin	57
Tabulka č. 19: Srovnání počtu aktivit dle místa konání	57
Tabulka č. 20: Srovnání počtu aktivit rozdělených dle organizátorů	58
Tabulka č. 21: Komparace pořádaných akcí dle osoby organizátora	58
Tabulka č. 22: Vstupní data k hypotéze č. 1	59
Tabulka č. 23: Vstupní data k hypotéze č. 2	60
Tabulka č. 24: Vstupní data k hypotéze č. 3	60

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj počtů NO 2006 – 2016 (Prouzová [online], 2017)	30
Graf č. 2: Vývoj počtu obyvatel (ČSÚ [online], 2015)	50
Graf č. 3: Vývoj počtu domů (ČSÚ [online], 2015)	50
Graf č. 4: Průběh časové řady	55

Seznam použitých zkratk

ČNR	Česká národní rada
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmu právnických osob
EET	Elektronická evidence tržeb
EU	Evropská unie
JÚ	Jednoduché účetnictví
KD	Kulturní dům
KK PL	Kulturní klub Panská Lhota
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MS ČR	Ministerstvo spravedlnosti České republiky
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MV ČSR	Ministerstvo vnitra Československé republiky
NNO	Nestátní nezisková organizace
NO	Nezisková organizace
NSPRV	Národní strategický plán rozvoje venkova ČR
OECD	EN: Organisation for Economic Co-Operation and Development CZ: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OR	Obchodní rejstřík
OSA	Ochranný svaz autorský
OV	Osadní výbor
OZ	Občanský zákoník
PL	Panská Lhota
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
ř. z.	Říšský zákoník
SDH PL	Sbor dobrovolných hasičů Panská Lhota
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
z. s.	Zapsaný spolek

1 Úvod

V předkládané diplomové práci zpracovávám téma společenského života na venkově s případovou studií obce Panská Lhota. Mým záměrem je podat ucelený obraz společenského života v této obci v historickém kontextu studiem kronik obce a provést empirický výzkum současného společenského života. V Panské Lhotě sice nemám trvalé bydliště, ale zasahují sem mé rodinné kořeny a obec a její obyvatelé jsou mé osobě velmi blízcí. Mnoha společenských událostí se účastním.

Téma společenského života jsem si vybrala z toho důvodu, že společenský život je součástí života společnosti, ať už ve městě či na venkově. Ale je podstatné si uvědomit, že existují rozdíly mezi městem a venkovem, některé společenské aktivity, které se na venkově konají, jsou spojeny s tradicemi, je patrná participace obyvatel a především činnost venkovských spolků.

Cílem práce je analyzovat současný společenský život v Panské Lhotě v období let 2009 - 2018. Dílčím cílem je ověření stanovených hypotéz.

Teoretickou část dělím na pět podkapitol. V první podkapitole definuji základní pojmy související s daným tématem. V druhé podkapitole se věnuji životu na venkově, lidovým zvykům a způsobu trávení volného času. V třetí podkapitole se zabývám neziskovými organizacemi. V následujících dvou podkapitolách vysvětluji způsob financování spolků a daňovou a účetní problematiku, se kterou se spolky potýkají.

Empirickou část v první podkapitole věnuji obci Panská Lhota. Popisuji historii obce a dějiny společenského života obce v průběhu 20. století. Líčím zvyky a tradice, které jsou stále udržované. A neopomím ani významné památky obce. Následující podkapitoly jsem zaměřila na organizace a místní spolky, které realizují společenské aktivity v obci. Ve výzkumné části jsem zpracovala data získaná především studiem dokumentů a rozhovory s představiteli místní samosprávy a spolků.

Výsledky výzkumného zjištění mohou sloužit představitelům místních spolků při plánování dalších společenských aktivit v Panské Lhotě. Měly by jim dodat dostatečný přehled o aktivitách, které jsou v obci realizovány, o jejich zaměření a frekvenci.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem předkládané diplomové práce je analýza a zhodnocení společenského života na venkově v konkrétním případě obce Panská Lhota, která je místní částí města Brtnice. Nachází se v okrese Jihlava v Kraji Vysočina.

Získaná data z období let 2009 - 2018 jsou analyzována a na základě této analýzy jsou formulována doporučení pro budoucí společenský život této obce.

Dílčím cílem je verifikace či falsifikace hypotéz, které byly stanoveny v rámci empirického šetření.

Hypotézy:

- H₁: Ve sledovaném období let 2009 - 2018 realizoval Sbor dobrovolných hasičů Panská Lhota (dále jen SDH PL) výrazně odlišný počet akcí než Kulturní klub Panská Lhota (dále jen KK PL);
- H₂: Ve sledovaném období let 2009 - 2018 realizoval SDH PL výrazně odlišný počet akcí než Osadní výbor Panská Lhota (dále jen OV PL);
- H₃: V období let 2009 - 2013 byl realizován výrazně odlišný počet akcí než v období let 2014 - 2018.

2.2 Metodika

Diplomová práce je strukturována do dvou základních částí, teoretické a empirické. Základním předpokladem pro teoretickou část diplomové práce je studium literatury a provedení její rešerše. Důkladná heuristika pramenů by měla vést k úspěšnému zvládnutí této části diplomové práce.

V empirické části se kombinuje více technik sběru dat. Z výzkumných metod bylo vybráno studium dokumentů a individuální rozhovory. Data byla získána z archivních materiálů a z analýzy dokumentů místních organizací a spolků. Následoval sběr dat formou individuálních rozhovorů se zástupci organizací realizujících společenský život v obci. Ke zpracování dat bylo využito metody popisné statistiky. Získané informace byly sumarizovány a zpracovány ve formě tabulek a grafů. Byla prezentována četnost získaných dat pomocí absolutních a relativních počtů. Byla provedena analýza v rámci ověřování

hypotéz. V závěru empirické části byla zpracována analýza výsledků a provedena její interpretace.

3 Teoretická východiska

Cílem úvodní kapitoly je vymezení základní pojmů týkajících se tématu této práce Společenský život na venkově, které jsou základní podmínkou pro úspěšné zvládnutí diplomové práce.

3.1 Definice základních pojmů

3.1.1 Obec

Obecně lze označovat všechna města i vesnice za obce, přičemž nezáleží na jejich velikosti. Určujícími znaky obce jsou vlastní území, obyvatelstvo, právní subjektivita, hospodaření podle vlastního rozpočtu a vlastní majetek (Koudelka, 2001).

Pojem obec upravuje zákon o obcích č. 128/2000 Sb. Dle § 1 tohoto zákona se jedná o základní územní samosprávné společenství občanů; utváří územní celek, který vymezuje hranice území obce. Zároveň podle § 2 je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vystupuje svým jménem a nese odpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá. Náplní obce je též péče o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů (MV ČR [online], 2000).

Rozlišení obcí dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích:

- obec;
- městys;
- město;
- statutární město.

Český statistický úřad uvádí ve svém Malém lexikonu obcí ČR k 1. lednu 2017 existenci 6 258 obcí. Tento celkový stav tvoří hl. město Praha, 578 měst, 223 městysů, 25 statutárních měst, 4 vojenské újezdy a 5 427 obcí, která nesplňují kritéria pro jinou klasifikaci (ČSÚ [online], 2017).

Rozdělení obcí dle statusu

Status obce	Počet obcí
Hlavní město Praha	1
Město	578
Městys	223
Statutární město	25
Vojenský újezd	4
Obec	5 427
CELKEM	6 258

Tabulka č. 1: Rozdělení obcí dle statusu (ČSÚ [online], 2017)

Dle Kukulové (2018) v právním smyslu samostatné působnosti panuje mezi všemi obcemi v České republice rovnost. Podle rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti člení obec do tří základních kategorií:

- obce I. typu, jsou všechny obce v ČR se základním výkonem státní správy;
- obce II. typu, jsou obce s pověřeným obecním úřadem;
- obce III. typu, jsou obce s rozšířenou působností, provádějící výkon státní správy v přenesené působnosti, který jim stanovuje zákon pro více obcí v daném správním obvodu.

Obec má spíše povahu politickou než ekonomickou. Je to zvláštní administrativní jednotka, která je nejnižším článkem státní veřejné správy a místní samosprávy. Obecní úřad reprezentuje státní veřejnou správu. Obecní zastupitelstvo reprezentuje místní samosprávu, která je protiváhou k centrální moci. Rolí obce je zajišťovat soudržnost a obnovovat rovnováhu venkovského společenství, zabezpečovat sociální, hospodářský a kulturní rozvoj svého území, chránit životní prostředí a uspokojovat potřeby svých občanů (Hudečková, Lošťák, 2000).

3.1.2 Městys

Městys je, co se týče významu i velikosti, něco mezi městem a vsí. Dal by se označovat jako městečko. V historickém kontextu byl status městyse udělován panovníkem a po roce 1918 ministerskou radou. Toto označení spádového městečka pro okolní vsi však bylo zrušeno v roce 1949. Opětovné udělování tohoto statusu přišlo novelizací zákona o obcích v roce 2006 (MMR ČR [online], 2017).

V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích je uvedeno, že městysem se obec stane po podání návrhu, vyjádření vlády a následném stanovení předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen PSP ČR). Dále mohou užívat označení městyse obce, které toto označení užívaly již před 17. květnem 1954. V tomto případě předseda PSP ČR na žádost obce stanoví den, od kterého mohou označení městyse opět užívat (MV ČR [online], 2000).

3.1.3 Město

Aby se obec stala městem, musí podat žádost předsedovi PSP ČR. Tato žádost se podává po usnesení zastupitelstva nebo i na návrh obyvatel obce. V § 3 zákona o obcích je definováno, za jakých podmínek se obec může stát městem. Přesná kritéria pro posuzování žádostí obcí o ustanovení městem vládou jsou určena v usnesení vlády č. 418 ze dne 2. května 2001 (Býma, 2011).

Kritéria určení města dle usnesení vlády č. 418 ze dne 2. května 2001:

- alespoň 3000 trvale bydlících obyvatel na zastavěném území obce;
- způsob a druh zástavby městského centra (pojmenování ulic a veřejných prostranství, náměstí se zpevněným povrchem a chodníky);
- zástavba města a inženýrské sítě (obec s obytnými domy s dvěma a více byty a budovami sloužící službám, veřejný vodovod a kanalizace, veřejné osvětlení, místní komunikace a chodníky);
- rozvinutá síť veřejných a všeobecně prospěšných služeb (pro obyvatelstvo i spádovou oblast);
- péče o veřejnou zeleň, kulturní památky a organizování svozu domovních odpadů;
- vybavenost obce pro obyvatele i obyvatele spádového území (základní škola, zdravotní zařízení, lékárna, společenský sál, pošta, peněžní služby, sportoviště, tělocvična a ubytovací zařízení);
- vzdálenost obce od dalšího města na příslušném území (posuzuje význam obce v dané oblasti).

Dle těchto kritérií zváží vláda žádost obce a předseda vlády toto vyjádření předloží předsedovi PSP ČR (Úřad vlády ČR [online], 2001).

Charakteristické znaky města

Vnitřní znaky	Vnější znaky
Vysoká koncentrace obyvatel	Soustředěný půdorys, uzavřené jádro
Diferencovaná zaměstnanost	Větší podíl neobývaných budov
Různorodost hospodářských činností	Různorodost zastavěné plochy
Rozvinutá středisková funkce města	Funkční diferenciacie zastavěné plochy

Tabulka č. 2: Vnitřní a vnější znaky města (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2006)

3.1.4 Statutární město

V zákoně o obcích č.128/2000 Sb. jsou v § 4 vyjmenována statutární města. Na území České republiky má tento status uděleno 25 měst, jejichž území se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy. O zřízení či zrušení těchto částí rozhoduje zastupitelstvo města (MV ČR [online], 2000).

3.1.5 Orgány obce

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích obec samostatně spravují tyto orgány:

- zastupitelstvo obce;
- starosta obce;
- obecní úřad;
- rada obce;
- zvláštní orgány obce.

Analogicky tyto orgány spravují město či městys. Statutární město je samostatně spravováno zastupitelstvem, radou města, primátorem, magistrátem a zvláštními orgány města (MV ČR [online], 2000).

Zastupitelstvo je základním orgánem obecní samosprávy a samostatně spravuje obec, rozhoduje zejména ve věcech samostatné působnosti obce. Např. schvaluje program rozvoje obce, rozpočet obce, vydává obecně závazné vyhlášky, zřizuje příspěvkové organizace a další, které jsou definovány v zákoně č. 128/2000 Sb. Zastupitelstvo volí občané obce v obecních volbách a je složeno z členů zastupitelstva. Počet členů se stanovuje podle počtu obyvatel obce k 1. lednu roku, v němž se konají volby. Obec navenek zastupuje starosta, který za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu (Kukalová, 2018).

3.1.6 Venkov

Diferenciace obce od obce venkovské není nikde jednoznačně stanovena. V Národním strategickém plánu rozvoje venkova ČR (dále jen NSPRV) se vychází z evropské legislativy (Nařízení rady EU č. 1698/2005) a zákonů ČR a také z metodiky Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Standardně jsou za venkovské obce v českém prostředí považovány obce s méně než 2 000 obyvateli. V metodice OECD se venkovská obec určuje podle kritéria hustoty do 150 obyvatel na km² (MZe ČR [online], 2006).

Hudečková, Lošťák (2000) charakterizují v základních znacích rozdíly mezi venkovem a městem z pohledu sociologického.

Rozdíly v základních znacích venkova a města

Znak	Venkovské a zemědělské oblasti	Městské a průmyslové oblasti
Prostředí	- přímý styk s přírodou - sociálně spíše homogenní	- izolace od přírody - sociálně heterogenní
Osídlení	- malá velikost - nízká hustota - dvory, osady, vesnice	- velká velikost - vysoká hustota - města aglomerace
Vybavenost sídel	- nedostatečná infrastruktura	- kompletní infrastruktura
Bydlení	- zemědělská usedlost, rodinný dům, převažuje osobní vlastnictví - nižší vybavenost	- sídelní bloky, byty, převažuje nájem - vyšší vybavenost
Znaky sociálního systému	- jednodušší skupinová struktura, spíše neformální - typický tradicionalismus a konzervatismus - převažují zvyky a obyčeje	- skupinová struktura početnější, spíše formální - typický modernismus - převažují smlouvy a zákony

Tabulka č. 3: Rozdíly v základních znacích venkova a města (Hudečková a Lošťák, 2000)

V současném 21. století se však nedá říct, že se vyskytují čistě venkovská a městská sídla. Je to zapříčiněno silnou mobilitou obyvatelstva, zboží i služeb, která probíhá díky rozvoji dopravy a komunikačních technologií. Venkovská sídla dělíme podle počtu usedlostí na tři velikostní kategorie. Jedná se o samoty, vísku a vesnici. Samota je obydlí stojící stranou od ostatních zemědělských usedlostí. Vískou označujeme skupinu 4 až 5 usedlostí, která se postupným rozvojem může rozrůst ve vesnici. Vesnice neboli ves se

skládá nejen z usedlostí, ale i z několika budov nezemědělského rázu - např. školy, hospody anebo kostela (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2006).

Majerová (2011) specifikuje tři typy venkovských oblastí podle polohy:

- příměstský venkov;
- mezilehlý venkov;
- odlehlý venkov.

Příměstským venkovem jsou myšleny venkovské oblasti ovlivněné zázemím velkých měst. V současné době zaznamenávají velký nárůst své populace. Mezilehlý venkov je definován jako průměrně rozvinutá venkovská oblast, která má sice dobré dopravní spojení, ale je více vzdálená od velkých měst. Periferní odlehlá území, která jsou řídko osídlená či izolovaná od sídelních center, jsou nazývána odlehlým venkovem (Majerová, 2011).

Venkovský prostor se dá označit jako celé plochy mimo území měst. Obvykle se tak označuje souhrn katastrů venkovských obcí. Tyto katastry zahrnují plochy zemědělské půdy, vodní plochy, lesní porosty, polní cesty i místní komunikace (Maříková, 2009).

Dle Boháčkové (2005) zaujímají venkovské regiony 80 % rozlohy členských států Evropské unie, což je podstatná část území, na níž žije 20 % obyvatel EU. V evropském pojetí není pojem venkov jen geografická oblast, ale také se vztahuje k společenskému a hospodářskému složení. Toto složení je dáno už historicky malými řemeslníky, drobnými obchodníky, lesnictvím a především zemědělstvím. Avšak venkovskou oblast nelze chápat jen jako ekonomický článek, ale také jako místo s kvalitním životním prostředím pro bydlení a život.

3.2 Život na venkově

V různých oblastech naší republiky mají vesnice odlišný charakter. Jejich rozdíly mohou být nejen v lokalitě a tudíž i v rázu krajiny, ale také ve folklóru a povahách místních lidí. Venkov byl vždy spojován s obděláváním půdy a usedlým způsobem života. To je však v současné době minulostí. Dnes již pracuje v zemědělství jen velmi malé procento mladých lidí. A díky rozvoji informačních technologií mohou lidé pracovat pro firmy i ze svých chalup na vesnici (Majerová a kol., 2005).

Prostředí, ve kterém lidé žijí, patří mezi základní prvky tvořící kvalitu života. Pro jedince a lidský život jsou mimo prostředí i jiné aspekty určující kvalitu života. Jedná se například o mezilidské vztahy, kvalitu bydlení, způsob utrácení, trávení volného času, zaměstnání atd. Je však důležité si uvědomit, že jednotlivé prvky lidského života neexistují izolovaně, ale jsou vzájemně propojené (Andráško, 2013).

Majerová a kol. (2005) uvádí ve výsledcích svého výzkumu, že většina respondentů žijících na venkově je poměrně spokojena se současným životem. Život na vesnici je pro ně ve srovnání s městem bezpečnější, zdravější a méně nákladný. Ovšem na druhou stranu je složitější. Složitost vnímají v souvislosti s nízkými příjmy, nezaměstnaností a špatnou dopravní dostupností. Podstatná je i občanská vybavenost či nezájem politiků o problematiku venkova. Mnozí obyvatelé pociťují absenci společenského a sportovního vyžití. Pozitiva i negativa bydlení na venkově vyplývající z výsledků výzkumu:

Pozitiva:

- bezpečnost a malá kriminalita;
- menší nákladnost;
- lepší životní prostředí;
- užší kontakt s lidmi;
- soudržnost;

Negativa:

- ztráta anonymity;
- malá občanská vybavenost;
- nižší příjmy;
- nedostatek pracovních příležitostí;
- špatná dopravní dostupnost;
- malé společenské vyžití.

3.2.1 Společenský život na venkově

Rozvoj společenského života na venkově se odvíjí od objektivních i subjektivních předpokladů. Mezi objektivní faktory můžeme zařadit sociální strukturu obyvatelstva a infrastrukturu obcí. Obyvatelé považují či nepovažují svoji obec za místo vzájemného setkávání a udržování přátelských vztahů i na základě těchto předpokladů. Pořádání

společenských, kulturních a sportovních akcí závisí i na infrastruktuře obce, zda tyto aktivity podporuje. Pokud poskytuje dostatek vhodného prostoru pro společenský život a rozvíjení společenských aktivit, neznamená to pro obyvatele venkovské obce jen místo, kde trvale bydlí. Kulturní a společenské akce se ve venkovských obcích nejčastěji konají v místních hospodách, obecních sálech nebo kulturních domech. Na mnoha vesnicích se společenská setkání odehrávají v požární zbrojnici či sokolovně. Dalšími možnostmi, kde se mohou odehrávat tyto aktivity, jsou veřejné knihovny, fary či prostory škol (Majerová, 2009).

Marek (2005) uvádí, že nejdostupnější pro seniory i juniory jsou plesy, bály, zábavy a diskotéky. A rovněž události spojené s udržováním obyčejů a zvyků a sportovní události. Nejhůře dostupné je kino, výstavy, přednášky či různá školení nebo kurzy.

Rodinné a příbuzenské vazby jsou základem venkovského společenského života. Ale vzhledem k tomu, že každý člověk je během svého života součástí nějaké komunity, skupiny a společnosti, nemusí se v případě potřeby spoléhat pouze na pomoc rodiny. Je zde i velmi blízký kontakt se sousedy, se kterými se denně setkávají, vzájemně si pomáhají, povídají si, vyměňují názory a informace. Pro obec a její obyvatele jsou dobré sousedské vztahy důležité, protože posilují pocit soudržnosti (Majerová, 2009).

Petrusek a kol. (1996) ve velkém sociologickém slovníku formulují základní funkce sousedství:

- ceremoniální (minimální projev je pozdrav);
- ochrana a pomoc (neformální, bezplatná, jednostranná i oboustranná);
- kooperace (většinou svépomocná);
- společenský styk (družnost);
- předávání informací;
- sociální kontrola (neformální dohled nad dodržováním společenského chování);
- socializace (např. neformální rodinná výchova).

Na venkově existuje relativně bohatý spolkový život. Mezi nejaktivnější a nejrozšířenější spolky patří hasiči, myslivci a sportovci, jejichž činnost je zřejmá. Na venkově také často působí spolky zaměřující se na kulturní činnost. Jsou to ochotnické

divadelní spolky, folklorní soubory, taneční soubory, soubory dechové hudby a další nejrůznější spolky (Majerová, 2009).

3.2.2 Lidové zvyky a obyčeje

Lidové zvyky a obyčeje patří mezi nejstarší formy festivit, které navazují na předkřesťanské zvyky. Nejživějším příkladem jsou pouti. Jedná se o církevní slavnosti, kdy se putuje do kostela na mši v den svátku patrona chrámu. Tato slavnost se vyvíjela od 19. století až do dnešní podoby výrazně komerční zábavy. Slavnosti můžeme členit na rodinné, církevní, řemeslnické a veřejné či atrakce. Mezi nejvýznamnější druhy oslav patří rodinné festivity, které se převážně slaví v úzkém rodinném kruhu. Jedná se o oslavy, které se pojí k celému životnímu cyklu. Na začátku je oslava narození křtem, dále svatba, různá životní jubilea a končí to smuteční hostinou. Mezi důležité rodinné oslavy patří svátky velikonoční a vánoční a s nimi se pojící tradice a zvyky. Vánoce a Velikonoce jsou však především církevními slavnostmi. Dalšími církevními festivitami, jak již bylo řečeno, jsou poutě. Kromě těchto nejvýznamnějších církevních slavností se konají i mnohé jiné oslavy. Jedná se například o svěcení nových kostelních zvonů, prosebné procesí, slavnost Božího těla či posvícení. Posvícení bylo původně posvěcení nového místního chrámu, ale toto označení se více vžilo v souvislosti s oslavou ukončení zemědělského roku, také bylo označováno jako *hody*. Církevní slavnosti jsou spojovány s oslavami některých řemesel, např. s horníky. Největší počet slavností je zřejmě spojen s činností spolků, nehledě na to, zda se jedná o Sokol, hasiče nebo hospodářský spolek. Spolky pořádají kromě víceméně jednotného ceremoniálu svěcení praporu mnohé jiné formy zábavy. Jedná se o výstavy, plesy a různá výroční shromáždění. Nechybí pořádání společných výletů, cvičení a sportovních závodů a utkání. Na venkově se objevují i mnohé atrakce a představení, která jsou příležitostí k jinému druhu podívané. Tato představení jsou vystoupení artistů, divadelních souborů nebo cirkusů. Příležitostně se na venkově konají různé jarmarky (Novák, 2007).

Naopak Langhammerová (2004) uvádí, že z odkazu tradičních zvyků zůstává dnes v běžném životě poměrně malé procento. Kromě Vánoc a Velikonoc se zvyky a obyčeje z běžného života vytrácejí. Některé zvyky se udržely jen lokálně anebo byly převedeny do kulturních slavností.

3.2.3 Volný čas

Definovat pojem volný čas i přes to, že je často používán, není jednoduché. Na problematiku volného času se dá nahlížet ze dvou stran. První pohled znázorňuje pozitivní asociace, kterými jsou zábava, zájmy, zážitky, radost atp. Ovšem na volný čas se dá pohlížet i z druhé strany, která představuje negativní emoce. Tyto pocity mohou být spojeny s psychickými nebo sociálními problémy, způsobené samotou, různými traumaty, ztrátou ideálů, frustracemi atd. (Opaschowski, 1997).

V sociologickém slovníku je uvedeno, že volný čas je samostatná oblast každodenního života a ne, jak by se dalo usuzovat, pouze protiklad práce (Geist, 1993).

Volný čas charakterizuje Hofbauer (2004) jako činnost, které se člověk účastní na základě svého svobodného rozhodnutí a vstupuje do ní s očekáváním, že mu přinese příjemné zážitky a uspokojení.

Volný čas lze také definovat jako časový prostor, který jedinci zůstane poté, co splní všechny povinné aktivity (zaměstnání, cesta do zaměstnání atp.). Volný čas můžeme trávit aktivním nebo pasivním odpočinkem. A záleží jen na jednotlivci, kterou formu pro regeneraci svých fyzických i duševních sil zvolí. Obecně se dá říci, že je rozdíl ve výběru volnočasových aktivit také podle toho, zda je všední den anebo den pracovního volna. Mezi nejčastější volnočasové aktivity provozované ve všední dny patří sledování televize, čtení novin a knih, práce na zahradě a péče o děti. O víkendu lidé tráví svůj volný čas také sledováním televize, ale i návštěvami příbuzných, výlety a procházkami. Ovšem trávení volného času je individuální záležitost, při které záleží na věku, vzdělání, pohlaví či sociálním postavením jedince (Kudrna, 2002).

Mezi hlavní funkce volného času se dá zařadit zábava, odpočinek a rozvoj osobnosti. Ovlivňování volného času dětí a mládeže vede k formování jejich osobností a rozvíjení jejich specifických schopností. Je důležité, aby se aktivně zapojovali do zájmové činnosti, ve které by vynikali a tím dosahovali uspokojení (Němec, 2002).

Složitější je vyplnění volného času u seniorů nejen na venkově. Samotné zaměstnávání seniorů bývá v důsledku stáří ovlivněno fyzickými i psychickými problémy. Například z důvodu pohybových problémů se nemohou zapojit do každé volnočasové

aktivity. Ale každý senior si může vybrat jinou aktivitu, která odpovídá jeho zdravotnímu stavu (Seel a Hurling, 2001).

Jiným, ale neméně podstatným místem, kde tráví část obyvatel svůj volný čas je hospoda. V mnohých venkovských obcích je hospoda jediným místem, kde se v jeden čas může sdružit více občanů a projednávat své důležité záležitosti (Hudečková a Lošťák, 2000).

3.3 Organizace a spolky

3.3.1 Historie a současnost sdružování

Od nepaměti se dají pozorovat lidské sklony ke sdružování. Již Aristoteles definoval člověka *zoon politikon*, jako jedince navýsost společenského (Ronovská, 2008).

Právo spolčovací reguloval za Rakouska-Uherska František Josef I. vydáním zákona č. 134/1867 ř. z. v roce 1867. Zajímavostí v tomto zákoně je § 14, který zakazuje členům i posluchačům chodit na shromáždění se zbraní. Tento zákon nahrazoval zákon o spolecích č. 253 zákoníku říšského z roku 1852 a další jiné zákony (František Josef I. [online], 1867). V Československu platil tento rakouský zákon z roku 1867 až do roku 1951, kdy byl vydán zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních, který byl v platnosti až do roku 1990 (MV ČSR [online], 1951).

V dnešní době je v demokratických zemích právo na svobodné sdružování jedním ze základních lidských práv. Toto právo je ustanoveno v mnoha mezinárodních smlouvách. Například Evropskou úmluvu o ochranně lidských práv a základních svobod (European Convention on Human Rights) ratifikovalo 47 států, které jsou členy Rady Evropy. V Hlavě I, článku 11 této úmluvy je mimo jiné uvedeno, že každý má právo na pokojné shromažďování a na svobodu se sdružovat s jinými, pokud tím není narušena národní či veřejná bezpečnost. Evropský soud pro lidská práva sídlící ve Štrasburku (European Court of Human Rights) je pověřen kontrolou dodržování práva a vymáháním těchto lidských práv (EU [online], 2013).

V České republice zaručuje právo svobodně se sdružovat Listina základních práv a svobod (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.), která je součástí ústavního pořádku. Toto právo garantuje v druhém oddílu článek 20, který říká, že každý občan má právo se sdružovat

ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích. Jedinci mají též právo zakládat a sdružovat se v politických stranách nebo hnutích. V zákonem stanovených případech lze však tato práva omezit, např. při ochraně bezpečnosti státu či při předcházení trestnému činu (ČNR [online], 1998)

3.3.2 Právní úprava spolků

Právní úprava spolků se řídí Občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. dále jen OZ § 214 - § 302. OZ vymezuje spolek jako samosprávný, dobrovolný svazek alespoň třech členů, kteří mají společný zájem a za účelem jeho naplnění spolek založí a spolčují se v něm. Účast ve spolku je dobrovolná a členové za případné dluhy spolku neručí. Hlavní činností spolku není podnikání, ale uspokojování zájmů, pro které byl spolek založen. Pokud spolek vygeneruje zisk, lze jej použít pouze pro správu a činnost spolku. Zakládající členové se musí shodnout na stanovách spolku, které musí obsahovat název a sídlo spolku, účel spolku, práva a povinnosti členů a určení statutárního orgánu. Den zápisu do veřejného rejstříku je i dnem vzniku spolku. Minimálně jednou ročně se svolává členská schůze, ze které se vyhotovuje zápis. Spolky se mohou vzájemně slučovat podpisem smlouvy o fúzi, případně smlouvy o splynutí spolků. Činnost spolku může být ukončena z rozhodnutí soudu či likvidací (PSP ČR [online], 2012).

3.3.3 Venkovské spolky a jejich vliv na venkov

Venkovské spolky začaly být zakládány již na sklonku 19. století. Na začátku to byly spolky hasičů, postupně se přidávaly spolky legionářů, ochotnických divadel, hudebníků nebo spolky pro turistiku a tělesná cvičení. Do dalších spolků se sdružovali zájemci o různé hospodářské činnosti, např. rybáři, včelaři nebo chovatelé zvířectva (Hudečková a Lošťák, 2000).

Místní organizace a spolky mají velký vliv na rozvoj venkova. Pravidelné setkávání obyvatel na společenských a kulturních akcích zajišťuje stabilitu venkovského společenství. Důležité je společné řešení problémů i participace všech skupin obyvatel na společenském a kulturním životě obce (GaREP [online], 2018).

3.3.4 Participace v dobrovolných organizacích

Participace občanů na veřejném životě venkovské obce se projevuje buď politickou, nebo nepolitickou formou. Základem politické angažovanosti je účast ve volbách. Za nepolitickou formu participace se zejména považuje činnost spojená se spolky a zájmovými sdruženími (Čmejrek, 2009).

Angažovanost a členství v různých občanských a dobrovolných sdruženích patří k zásadním složkám sociálního kapitálu. Participace v místních sdruženích ve značné míře souvisí s pocitem odpovědnosti za společenské záležitosti. Důležitá je možnost o nich rozhodovat nebo zasahovat do nich. Obecně platí, že více než polovina obyvatel České republiky nepatří k žádné organizaci. A jen výjimečně jsou členy více než jednoho sdružení. Kraj Vysočina je na tom v porovnání s celou ČR ještě o několik procentních bodů hůře, což nám názorně ukazuje srovnání v následující tabulce č. 4. Existuje závislost mezi počtem členství v dobrovolném sdružení a vzděláním občanů, subjektivním vnímáním životní úrovně a velikostí obce v níž žijí. Počet členství v dobrovolných organizacích se zvyšuje s rostoucím vzděláním. Naopak průměrný počet členství je menší ve velkých městech oproti malým obcím (Majerová, 2011).

Členství v dobrovolných sdruženích

Počet členství v dobrovolných sdružení	Kraj Vysočina	Zbytek ČR
0	58,6 %	53,4 %
1	30,6 %	24,5 %
2	7,8 %	14,4 %
3 a více	3,0 %	7,8 %

Tabulka č. 4: Členství v dobrovolných sdruženích (Majerová, 2011)

3.3.5 Neziskové organizace

Organizaci, kterou lze označit jako neziskovou (dále jen NO), charakterizuje především to, že nevytváří zisk, který by přerozdělovala mezi své vlastníky či zakladatele, ale využívá ho k rozvoji organizace a především k plnění cílů a poslání, ke kterým byla založena. V roce 2014 začala platit nová právní úprava OZ, která přinesla u neziskových organizací změny. Např. z nejrozšířenější formy NO, z občanských sdružení se staly zapsané spolky (zkratka z.s.) (Nadace Neziskovky.cz [online], 2018).

Občanský zákoník uvádí typy NO:

- spolky;
- obecně prospěšné společnosti;
- ústavy;
- nadace;
- nadační fondy;
- evidované právnické osoby.

Nestátní neziskové organizace (dále jen NNO) jsou dle mezinárodní definice sociologů Salomona a Anheiera formalizované struktury občanské společnosti s typickými znaky, kterými jsou organizovanost, nezávislost na státu, samosprávnost a dobrovolnost (Nadace Neziskovky.cz [online], 2018).

Nadace Neziskovky.cz [online], 2018 definují funkce NNO:

- servisní NNO;
- advokační NNO;
- zájmové NNO;
- filantropické NNO.

V českém neziskovém sektoru jsou nejrozšířenější skupinou NNO zájmové NNO, zaměřující se především na oblasti kultury, volného času, komunit nebo sportu. Typické jsou venkovské zájmové spolky např. Sbor dobrovolných hasičů, Včelaři, Myslivci, Rybáři nebo Zahrádkáři. V zásadě mají zájmové NNO členskou vnitřní strukturu (Nadace Neziskovky.cz [online], 2018).

3.3.6 Vývoj počtu neziskových institucí

V České republice byly dle ČSÚ k 1. lednu 2016 evidovány spolky, pobočkové spolky a další NNO, které jsou uvedeny v tabulce níže. Je evidentní, že největší počet registrovaných NNO je 85 308 spolků (Úřad vlády ČR [online], 2018).

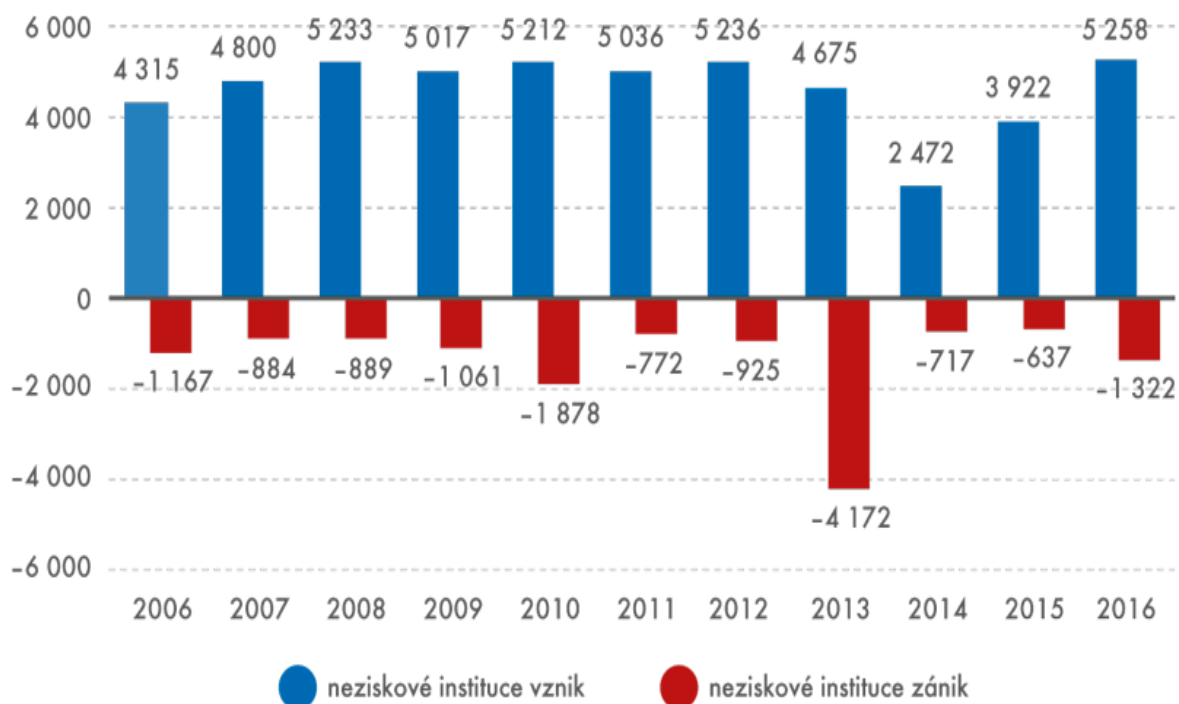
Stav NNO k 1.1.2016

Typ NNO	Počet NNO
Spolek	85 308
Pobočkový spolek	25 085
Obecně prospěšná společnost	2 672
Ústav	397
Nadace	517
Nadační fond	1 558
Školské právnické osoby zřízené NNO	252
Zájmové sdružení právnických osob	938
Církevní právnické osoby	4 127
CELKEM NNO	120 854

Tabulka č. 5: Stav NNO k 1. 1. 2016 (Úřad vlády ČR [online], 2018)

Z grafu č. 1 je patrný vývoj počtu vznikajících a zanikajících neziskových organizací v letech 2006 - 2016. Je patrný i vliv transformace vyplývající z nové legislativní normy (nový OZ s platností od 1. ledna 2014). V roce 2014 vzniklo NO o polovinu méně než v jiných letech. Největší skupinou jsou spolky transformované z občanských sdružení a pobočkové spolky transformované z organizační jednotky sdružení. Avšak informace o velikosti je značně nadhodnocená, protože do konce roku 2013 neměly spolky povinnost nahlásit ukončení činnosti. Odhaduje se, že počet aktivních spolků je o třetinu nadhodnocený. Od roku 2014 už nemohou vznikat obecně prospěšné společnosti či zájmová sdružení právnických osob. Větší zánik NO je patrný z grafu v roce 2010, které způsobil zánik nadací. Tento zánik byl způsoben tím, že nebyly nadace rejstříkovými soudy přeregistrovány. Nejvyšší počet zaniklých subjektů byl v roce 2013. Těmito subjekty byla občanská sdružení a jejich organizační jednotky. Zanikly nezapsáním do nového registru občanských sdružení, které provádělo Ministerstvo vnitra (Prouzová [online], 2017).

Vývoj počtu založených a zrušených NO 2006 - 2016

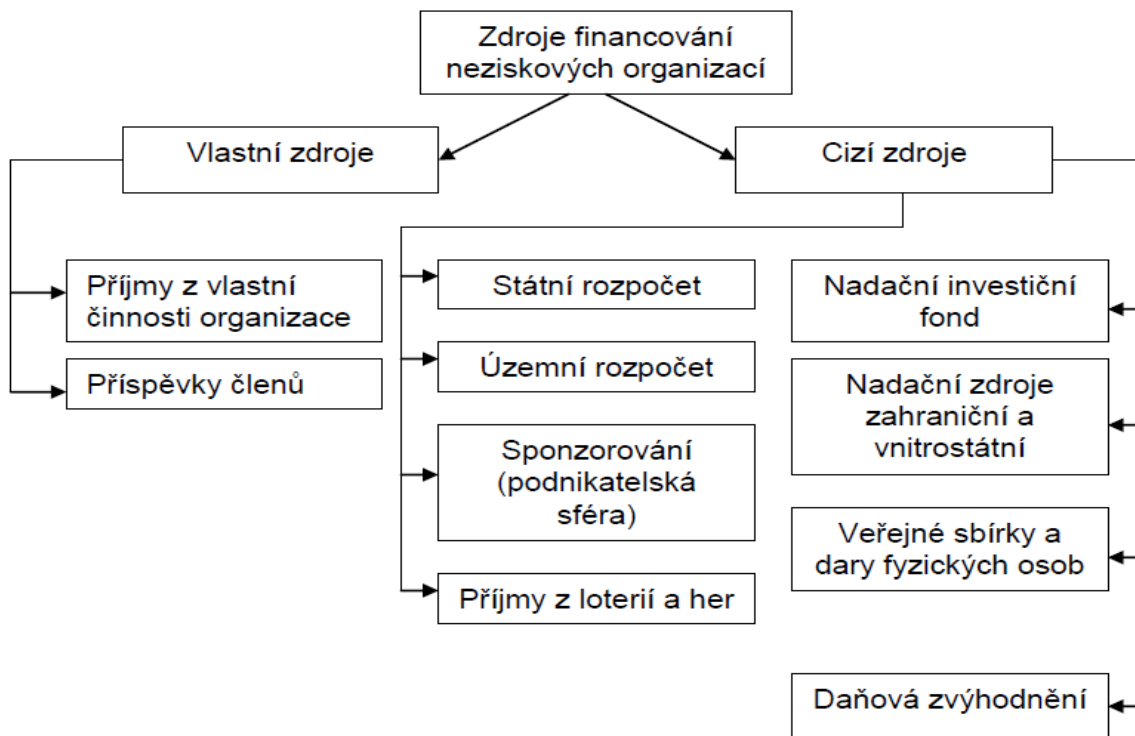

Graf č. 1: Vývoj počtů NO 2006 – 2016 (Prouzová [online], 2017)

3.4 Zdroj financování spolků a NNO

Jako každá jiná společnost, tak i nestátní neziskové organizace musí zajistit dostatek finančních prostředků pro svoji činnost. Jedná se o problematiku vícezdrojového financování. V obrázku č. 1 jsou přehledně znázorněny vlastní i cizí zdroje financování NNO. V následujících podkapitolách jsou některé způsoby získávání finančních prostředků rozebrány (UNOB [online], 2019).

Zdroje financování neziskových organizací

Obrázek č. 1: Zdroje financování NNO (UNOB [online], 2019)

3.4.1 Dotace a granty

Spolky a další nestátní neziskové organizace jsou dotovány z veřejných rozpočtů. Veřejným rozpočtem je míněn státní rozpočet, rozpočet krajů a hl. m. Prahy, rozpočty obcí a státní fondy (Úřad vlády ČR [online], 2018).

Podporu ze státního rozpočtu upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech ve znění pozdějších předpisů, který definuje dotace jako peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované fyzickým nebo právnickým osobám na určitý účel. Je třeba si však uvědomit, že na podporu ze státního rozpočtu není žádný právní nárok. O tom, zda bude dotace poskytnuta konkrétní neziskové organizaci, rozhoduje poskytovatel dotace. Stát finančně nepodporuje NNO pouze přímo v podobě dotací, ale také nepřímo formou daňového zvýhodnění. Rovněž je důležité finanční participování krajů a obcí na zajištění dalšího působení a rozvoje neziskových organizací. Nedílnou součástí by měla být spolupráce se soukromou sférou v místech, kde nezisková organizace působí (MF ČR [online], 2015).

Kukalová (2018) uvádí, že dotace se obecně poskytují ve formě běžných dotací nebo kapitálových dotací. Běžné dotace jsou pravidelné a financují provozní potřeby, které jsou buď vázány na konkrétní účel, jsou to dotace účelové, anebo nejsou vázány na vymezený účel, jsou to dotace neúčelové. Kapitálové dotace jsou nepravidelné a slouží k financování konkrétní investice.

3.4.2 Veřejné sbírky

Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů přesně definuje pojem sbírky. Jedná se o získávání a shromažďování finančních prostředků. Tyto peníze jsou získávány na předem známý veřejně prospěšný účel od předem neznámých přispěvatelů. Účelem máme na mysli především charitativní nebo humanitární aktivity, rozvoj vzdělávání, tělovýchovy nebo sportu, zajištění ochrany kulturních památek, tradic a životního prostředí. Mezi nejznámější způsob konání veřejné sbírky patří sběr finančních prostředků do pokladniček, dárcovské textové zprávy, prodej vstupenek na veřejná kulturní a sportovní vystoupení, prodej předmětů, shromažďování peněz na zvláštním bankovním účtu a další možnosti blíže specifikované v zákoně o veřejných sbírkách (MF ČR [online], 2001).

3.4.3 Příjmy z vlastní činnosti

Bray (2005) uvádí, že všechny neziskové organizace mohou mít příjmové aktivity. Peníze je možné získávat od svého okolí za produkty či služby, které budou samy vytvářet. Další finanční prostředky je možné získávat organizováním speciálních událostí nebo členskými příspěvky. Jsou různé formy prodeje vlastních výrobků. Např. prodej propagačních předmětů, výtvorů z chráněné dílny nebo poradenské služby může probíhat ve městech na frekventovaných ulicích prostřednictvím pouličních prodejců. Zviditelnění a publicitu organizace může přinést organizování různých akcí. Mezi ně můžeme zařadit dobročinné plesy, aukce, sportovní akce nebo jiné speciální akce, jako je piknik v přírodě. Finanční příjmy, které organizace získává od svých členů, jsou členské příspěvky. Jsou to pravidelné příjmy, se kterými organizace může počítat při sestavování rozpočtu. Je však důležité nastavit správně výši členského příspěvku, aby ho byli členové ochotni zaplatit.

Ale jak již bylo řečeno, hlavní činností NNO není podnikání, proto pokud organizace vygeneruje finanční prostředky, musí je použít pro svoji správu a hlavní

činnost, kterou je uspokojování zájmů, pro něž byla založena (Nadace Neziskovky.cz [online], 2018).

3.5 Spolky - účetnictví a daně

3.5.1 Vedení účetnictví

MF ČR [online], (2018) uvádí, že každá právnická osoba a tudíž i spolky jsou účetní jednotkou a jsou povinny vést účetnictví dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. V § 1f zákona o účetnictví se uvádí, že spolky mohou vést pouze tzv. jednoduché účetnictví, pokud splňují tyto podmínky:

- nejsou plátcem DPH;
- celkové příjmy za poslední uzavřené účetní období nepřesáhnou 3 mil. Kč;
- hodnota majetku spolku nepřesáhne 3 mil. Kč.

Spolky, které vedou jednoduché účetnictví, nemusí sestavovat účetní závěrku. V § 13b zákona o účetnictví se však říká, že musí vést účetní knihy. Těmito knihami jsou peněžní deník, kniha pohledávek a kniha závazků a také pomocné knihy o ostatních složkách majetku. Peněžní deník je účetní kniha, která obsahuje informace o peněžních prostředcích v hotovosti, na bankovních účtech či účtech spořitelén a družstev. Obsahuje také údaje o příjmech a výdajích a průběžných peněžních položkách. Spolky v jednoduchém účetnictví sestavují nejpozději do 6 měsíců po skončení účetního období přehled o majetku a závazcích a přehled o příjmech a výdajích (MF ČR [online], 2018).

3.5.2 Daňová problematika spolků

Z pohledu poradní společnosti pro podnikatele Altaxo SE [online], (2019) na daňovou problematiku, je zakládání spolků mnohem jednodušší než zakládání jiných obchodních korporací. Pokud spolek provozuje jen svou hlavní činnost, zvládají evidenci hospodaření spolku vést většinou jeho členové sami. Samozřejmě pokud spolek má i vedlejší činnost, která je zdrojem příjmů, je situace komplikovanější a tyto příjmy je nutné danit. Jednou ze základních daní, se kterou mohou spolky přijít do kontaktu, je daň z příjmu právnických osob (DPPO), která se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění platném pro příslušné zdaňovací období. Zakládání spolků je populární i z toho pohledu, že se na ně vztahují mnohá osvobození. Např. od DPPO jsou osvobozeny

členské příspěvky. Členské příspěvky jsou definovány ve stanovách spolku, a pokud je jejich výše překročena, měly by se dodanit. Spolek provozující vedlejší výdělečnou činnost se musí zaregistrovat jako plátce DPPO do 15 dnů od doby, kdy mu vznikne příjem z této činnosti. Registrace probíhá vyplněním formuláře na finančním úřadě a následném obdržení daňového identifikačního čísla, které slouží jako identifikátor pro platbu daně. Další daň z příjmu se může týkat fyzických osob, které jsou zaměstnanci spolku. Vzhledem k tomu, že spolky fungují převážně na dobrovolnické bázi, znamená to, že si členové žádné odměny nevyplácí. Spolky se mohou setkávat také s majetkovými daněmi (darovací daní nebo daní z nemovitosti). Povinnost k darovací dani vzniká, pokud má spolek finanční dary v hodnotě nad 20 000 Kč nebo dostal movité dary nad 3 000 Kč. Pokud spolek vlastní nějakou nemovitost, v níž vykonává svou činnost, je povinen platit daň z nemovitosti. Další důležitou daní je daň z přidané hodnoty (DPH), ke které mají povinnost jen spolky s obrátem nad 1 000 000 Kč. Těchto spolků však není mnoho, protože provozují převážně dobrovolné aktivity a na takovou částku nedosáhnou. Pokud by ovšem tuto částku přesáhly, je nutné, aby se registrovaly opět na příslušném finančním úřadě. Vzhledem k tomu, že se daňové přiznání k DPH podává každý měsíc, přibyla by i velká administrativní zátěž pro spolek.

4 Empirická část

4.1 Obec Panská Lhota

Obec Panská Lhota je místní částí města Brtnice, nachází se v okrese Jihlava v Kraji Vysočina. K 31. prosinci 2018 v obci žilo 208 obyvatel. Z toho je 111 mužů a 97 žen. Nadmořská výška je mezi 507 a 525 metry. Jižně od vesnice se nachází nejvyšší bod, Strážnice (606 m n. m.), a v severovýchodním sektoru stojí vrch Pavlice (551 m n. m.). Panskou Lhotou teče bezejmenný potok vlévající se do řeky Jihlavy u Dolního Smrčného. Řeka Jihlava formuje přirozenou severní hranici katastru obce. Do katastru Panské Lhoty zasahuje úsek přírodní rezervace Údolí Brtnice. Panská Lhota má tři rybníky, dva menší rybníčky se nacházejí na návsi a Nový rybník na západním okraji vesnice. Celková výměra katastrálního území Panské Lhoty činí 9,43 km², jeho součástí je i místní část Malé (OV Panská Lhota [online], 2019).

4.1.1 Historie obce

Panská Lhota je nejstarší Lhotou na Moravě. První zmínka o obci pochází pravděpodobně z roku 1233, kdy byla uváděna jako desátková ves kostela ve Staré Jihlavě pod jménem Elhota. Dále se v roce 1234 hovoří o Lhotě jako o Legotě. Název Lhota vychází z toho, že vesnice byla založena na okraji lesů a méně kvalitní půdě tudíž byla po nějakou dobu (lhůta - lhota) osvobozena od feudálních dávek a dalších povinností. Vzhledem k tomu, že Lhota patřila v letech 1234 - 1240 panenskému klášteři cisterciáků, dá se předpokládat, že přívlástek Panská vychází od slova Panenská. Dějiny Panské Lhoty souvisí úzce s dějinami Brtnice a hradu Rokštejn, protože byla součástí brtnického panství. Od roku 1437 přechází na 200 let hrad Rokštejn spolu s Panskou Lhotou do vlastnictví rodu Valdštejnů. V roce 1622 bylo brtnické panství zkonfiskováno a císařem Ferdinandem II. prodáno hraběti Collaltovi. V druhé polovině 18. století dochází k velkému demografickému růstu, ale vzhledem k tomu, že všechny grunty jsou v Panské Lhotě obsazené, dochází ke zvyšování podílu vesnické chudiny. Po tereziánských reformách a zavedení popisných čísel roku 1771 měla vesnice 40 čísel. Po zavedení povinné školní docházky v roce 1774 chodily děti nejdříve do školy v Brtnici, posléze začal vyučovat vysloužilý voják i v Panské Lhotě, kde byla škola oficiálně potvrzena

v roce 1788. Školní budova byla však vystavěna až roku 1827, navštěvovalo ji 144 žáků, ale učil zde pouze jeden učitel (Mlejnek, 2008).

K Panské Lhotě náležela v letech 1869 - 1950 ves Dolní Smrčné. V letech 1869 - 1988 příslušela k obci i vesnice Malé. Od 1. ledna 1989 je Panská Lhota místní částí města Brtnice (OV Panská Lhota [online], 2019).

4.1.2 Dějiny společenského života obce v průběhu 20. století

Z rozhovoru s předsedkyní Kulturního klubu Panská Lhota (dále jen KK PL) realizovaného 15. června 2019 vyplývá, že obec i přes svoji velikost měla vždy dostatek kulturního vyžití v podobě hudebních produkcí a hraní divadel. Tuto tradici přerušila druhá světová válka. Vzhledem k tomu, že za války byly zakázané taneční zábavy, tančili mladí lidé tajně při harmonice na kopci ve Fejtově lesíku. Po válce se opět začalo v obci kulturně žít. Místní občané hráli divadlo a pořádali taneční zábavy v hostinci u Partlů. V obci vznikla i malá hudební kapela. S divadelním představením vystupovali místní občané i v okolních vsích. Pěvecký kroužek mládeže vystupoval při různých akcích. Po postavení prvního dřevěného kulturního domu se v obci pořádaly maškarní plesy. Svatební veselice, které se odehrávaly také v kulturním domě, byly veřejné. V roce 1956 bylo v Panské Lhotě zahájeno pravidelné večerní promítání filmů. V tuto dobu už měla vesnice hudební kapelu s názvem Septima. V roce 1980 byl postaven nový kulturní dům, v němž se konají mnohé kulturní akce a je dodnes využíván.

4.1.3 Zvyky a tradice

Na základě rozhovoru s předsedkyní KK PL ze dne 15. června 2019 byly zjištěny zvyky a tradice, které jsou v obci stále realizovány. Jednotlivé místní tradice vyplývající z rozhovoru jsou popsány níže.

Masopust

Masopustní průvod má v Panské Lhotě mnohaletou tradici. I když v posledních letech byla účast masopustních masek v průvodu méně početná, jedná se stále o oblíbenou a tradiční zábavu místních občanů obohacující společenský život v obci. Termín masopustních oslav není pevně stanoven a odvíjí se od data Velikonoc. V roce 2017 prošel masopustní průvod obcí poslední únorovou sobotou, zatímco v roce 2016 už poslední lednovou sobotou. Průvod masek začíná v místním kulturním domě, kde se shromáždí

všechny masky a za hudebního doprovodu saxofonu a harmoniky vyrážejí obcí. Průvod navštěvuje jednotlivá obydlí, místní občané jej hostí např. tradičními koblihami nebo přípitkem. Každý rok nechybí originální masky, které si vyrábí účastníci průvodu sami. Dům za domem navštěvují masky pohádkových postav i tradičních řemeslníků a snaží se pobavit nejen místní, ale i sebe. Průvod zakončí v kulturním domě večerní masopustní veselící. Většinou týden na to se konají karnevalové hrátky pro děti. Tzv. *dětská merenda* se odehrává v místním kulturním domě a bývá tematicky zaměřená. Celé odpoledne se děti baví při různých soutěžích a hrách inspirovaných daným tématem.

Pomlázka

Pomlázka není organizovaná tradice. Jedná se o obchůzku skupinek místních chlapců i mužů po domech na velikonoční pondělí. Na koledu se vydávají s pomlázkami, které si převážně sami upletou. Od místních děvčat dostávají za pomlazení barevné stuhy, barvená vajíčka a jsou pohoštěni.

Stavění májky a pálení čarodějnic

Pálení čarodějnic je zvyk, který připadá na noc na přelomu dubna a května. V Panské Lhotě patří mezi hojně navštěvovanou akci, jejíž cílovou skupinou jsou všichni obyvatelé obce. Vatra s postavou čarodějnice je postavena na místním sportovním hřišti. V tento den se také staví na návsi májka, což je stromový symbol životní radosti a optimismu. Stavění májky je věcí mužů. Vybraný a pokácený strom se zbaví větví a kůry a je ozdoben upleteným věncem. Pletení a zdobení věnce je záležitostí dívek a žen z obce.

Pouť

Pouť se odehrává v Panské Lhotě každý rok v červnu. Slaví se podle svátku sv. Antonína, jehož jméno nese i místní kostel. Pouťový víkend začíná v pátek večer posezením s hudbou na místním sportovním hřišti. Víkend pokračuje v sobotu pouťovou taneční zábavou v kulturním domě, kterou organizují místní hasiči. V neděli následuje pouťový program slavnostní mší svatou v místním kostele. Také dospělí a především děti se baví na pouťových atrakcích na návsi. Závěrečným bodem pouťových oslav je fotbalové utkání.

Advent

Doba čtyř týdnů před Vánocemi neboli advent, je provázená v obci mnoha akcemi. Zájem posluchačů o adventní zpívání Lhotecké scholy se stále rozrůstá. Nejdříve zpíval sbor na třetí adventní neděli v hospodě, ale po zvyšujícím se zájmu posluchačů a také zvyšujícím se počtu členů scholy se akce přesunula do sálu kulturního domu. Zpívají se české koledy i spirituální písně. Zpívání také probíhá na Štědrý večer na návsi u vánočního stromu, u něhož je připraven i vánoční punč. Vyvrcholením adventního zpívání scholy je koncert na Štěpána v kostele sv. Antonína Paduánského.

4.1.4 Významné památky

Na katastrálním území Panské Lhoty se nachází několik historicky významných staveb, které jsou níže popisovány.

Zřícenina hradu Rokštejn

Panská Lhota má na svém katastrálním území zříceninu hradu Rokštejna. O tomto hradu je první písemná zmínka z roku 1289. Původně byl nazýván Rutenštejn. Hrad patří mezi důležité památky středověké architektury. Ve 2. polovině 14. století a v době husitské revoluce byl Rokštejn střediskem markraběcího panství a hrál významnou úlohu ve správě regionu. V současné době zbyly z hradu dvě torza hradních paláců s hranolovou věží a přilehlé hospodářské budovy. Od roku 1981 zde probíhá archeologický výzkum, zřícenina je však volně přístupná. Je zde i možnost komentovaných prohlídek (Měřínský, 2007).

Kostel sv. Antonína Paduánského

Tento filiální kostel, který je dominantou vesnice, byl stavěn v Panské Lhotě 11 let a jeho stavba byla ukončena roku 1841. Kostel však nedostal nové varhany, ale jak nasvědčuje záznam z vnitřku varhanní skříně, byly sem přemístěny varhany vyrobené roku 1817 z nějakého jihlavského kostela nebo kaple. V roce 1955 byly varhany necitlivým zásahem téměř zlikvidovány a sloužily pouze jako dekorace. V roce 2000 byl tento historický nástroj demontován a byl nahrazen novým (Marek [online], 2000).

Boží muka

Boží muka jsou datována rokem 1780. Tato kulturní památka je kamenný, sloupkový, čtyřboký dřík, který vyrůstá z hranolového soklu. Na dříku je římsová hlavice

a na ní spočívá kaplice. Kaplice má mělké niky a stříšku, kterou ukončuje koule s křížkem. V současné době jsou Boží muka umístěna v zahradě u domu na SZ okraji obce (NPÚ [online], 2015).

Pomník Obětem 1. a 2. světové války

Pomník je umístěn na návsi vedle autobusové zastávky a je volně přístupný. Je věnován památce obětem světových válek. V roce 2008 byl z dotace Kraje Vysočina opraven. Nese nápis: *Pochválen buď Pán JEŽÍŠ KRISTUS! Ke cti a chvále Boží věnovala mládež a občané LHOTEČTÍ na památku našim padlým hrdinům ve světové válce 1914 - 1919.* A následuje výčet jmen padlých z první i druhé světové války.

V obci Panská Lhota se dále nachází několik kamenných křížů, kaplička a historická márnice.

4.2 Organizace a místní spolky obce

V obci Panská Lhota působí několik organizací sdružujících občany, z nichž neaktivnější v oblasti společenského života jsou Osadní výbor Panská Lhota, Sbor dobrovolných hasičů Panská Lhota a Kulturní klub Panská Lhota.

4.2.1 Osadní výbor

Rozhovor se členem osadního výboru probíhal 9. června 2019 v Panské Lhotě. Z části rozhovoru týkající se vzniku a působnosti osadního výboru (dále jen OV) vyplývá, že OV Panské Lhoty je zastupitelstvo vesnice, která je místní částí města Brtnice, k níž byla připojena v roce 1989. Vznik osadního výboru upravuje zákon o obcích č. 128/2000 Sb. OV Panské Lhoty je složen ze sedmi členů, občanů Panské Lhoty zde přihlášených k trvalému pobytu. Poslední volby do osadního výboru proběhly v roce 2018. Zvolení členové OV si volí svého předsedu. Působnost Osadního výboru Panské Lhoty se týká pouze samosprávné působnosti obce. OV je oprávněn předkládat orgánům města Brtnice návrhy, které se týkají rozvoje a rozpočtu Panské Lhoty, a má právo vyjadřovat se k tématům týkajícím se Panské Lhoty.

4.2.2 Sbor dobrovolných hasičů

Na téma dobrovolných hasičů v Panské Lhotě, zapojení SDH PL do společenského života v obci a na hospodaření sboru byl zaměřen rozhovor s hospodářkou SDH PL dne 22. června 2019. Na základě rozhovoru bylo zjištěno, že hasičský sbor byl založen již na konci 19. století, 27. března 1892 bylo rozhodnuto o zakoupení hasičské vozové stříkačky. Sbor od počátku svého založení zasahoval při požárech nejen v Panské Lhotě, ale podílel se i na zásazích v obcích Brtnice, Střížov, Malé, Uhřínovice, Komárovice, Dolní Smrčné a Horní Smrčné. V roce 1989 byla slavnostně otevřena nově vybudovaná hasičská zbrojnice. Sbor se pravidelně účastní okrskových hasičských závodů, které za celou dobu své činnosti mnohokrát vyhrál. Poté SDH PL postoupí a reprezentuje svůj okrsek v okresním kole a v některých letech se podařila i účast v kolech krajských. Od roku 2007 se doposud nenašel na okrskové soutěži přemožitel. Po celou dobu své činnosti se sbor věnuje mladým hasičům, kteří se také účastní soutěží v požárních útocích a např. v roce 2016 vyhráli v Jihlavské lize. SDH PL od svého založení kromě protipožární ochrany přispívá ke kulturnímu životu v obci. V současné době organizuje například hasičský ples, dětský den, staví máju na návsi nebo chodí po vesnici jako Mikuláš a čerti. Zároveň se sbor podílel v roce 2016 na pořádání *Vesnických her bez hranic*, kterých se účastnily další tři vesnice. Sbor se účastní i charitativních akcí. Např. v roce 2015 se zapojil do sbírky víček pro nemocnou Elišku, dceru jednoho z rozhodčích, anebo do prodeje speciálních náplastí na popáleniny v rámci charitativní sbírky Popálky.

V obchodním rejstříku (MS ČR [online], 2019) je zapsáno, že Sbor dobrovolných hasičů Panská Lhota vznikl 9. dubna 1991 za účelem činnosti v oblasti protipožární ochrany. Po nové legislativní úpravě OZ byl 1. ledna 2014 zapsán do spolkového rejstříku jako pobočný spolek a 15. června 2015 přejmenován na SH ČMS - Sbor dobrovolných hasičů Panská Lhota, pobočný spolek.

Základním cílem SH ČMS (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska) je ochrana života a zdraví občanů a jejich majetku před požáry. Také je to poskytování pomoci v situacích, při nichž je život v nebezpečí. Těmito událostmi jsou různé živelné pohromy. Další hlavní činností spolku je vytváření podmínek pro práci s dětmi a mládeží. Spolek se snaží podporovat zdravý rozvoj jejich osobnosti. Jedná se o rozvoj intelektuálních, psychických, mravních, fyzických i sociálních schopností. Náplní je rovněž učení mládeže a dětí úctě k vlasti i přírodě a celému lidskému společenství. Podle výchovných zásad je

vede k prevenci v oblasti požární ochrany, mimořádných událostí a ochrany obyvatelstva. Spolek na základě ducha zásad sportu pro všechny a zdravého životního stylu podporuje všeobecnou sportovní činnost svých členů. Vytváří podmínky pro přípravu a sportovní reprezentaci. Rozvíjí osobnost svých členů, jak duševní, tak i tělesnou. Další hlavní náplní spolku je organizování a podpora dobrovolnictví. Aby mohl spolek pořádat různé kulturní a společenské akce má také zapsanou jako vedlejší hospodářskou činnost *hostinskou činnost*. Nejvyšším orgánem spolku je valná hromada. Statutárním orgánem je výbor sboru v čele se starostou sboru. Starosta sboru jedná jeho jménem a zastupuje ho v souladu s rozhodnutím výboru sboru a valné hromady (MS ČR [online], 2019).

4.2.3 Kulturní klub Panská Lhota, zapsaný spolek

Na téma historie a současnost spolku Kulturní klub Panská Lhota (dále jen KK PL) byla zaměřena část rozhovoru s předsedkyní KK PL. Z rozhovoru vyplynulo, že v roce 1955 byla založena Osvětová beseda. Její náplní bylo zajišťovat kulturní a společenský život v obci v podobě konání celovečerních estrádních pořadů a divadelních vystoupení. Ve vystoupeních byli angažováni místní občané. V roce 1980 zároveň s novým kulturním domem ukončila Osvětová beseda svou činnost, v obci začíná fungovat Kulturní klub. Od roku 1980 KK spravuje kulturní dům. Už od počátku své činnosti pořádá různé zábavy, přednášky a estrádní programy.

Za účelem rozvoje kulturního a společenského života v Panské Lhotě bylo založeno v listopadu roku 2004 občanské sdružení Kulturní klub Panská Lhota. Jeho cílem bylo propagování a popularizování obce v regionu. Snažil se o zapojení mládeže do organizování společenských událostí a o správné využívání jejich volného času volbou různých sportovních činností (OV Panská Lhota [online], 2019).

K 1. lednu 2014 se sdružení Kulturní klub Panská Lhota přeměnilo zápisem v obchodním rejstříku na Kulturní klub Panská Lhota, spolek. Nejvyšším orgánem spolku KK PL je členská schůze. Mezi hlavní činnosti KK PL patří pořádání koncertů, divadelních představení, akcí společenské zábavy, organizování sportovních činností a dalších dle předmětu podnikání v živnostenském oprávnění. Samozřejmou činností je napomáhání rozvoji veřejného života, kultury a správa budovy sídla spolku. Členem spolku KK PL se může stát osoba, která souhlasí s cíli a stanovami spolku, je starší 18 let a její trvalé bydliště je na území České republiky. Žádost o přijetí posuzuje členská schůze,

která je nejvyšším orgánem spolku KK PL. Zástupcem spolku KK PL je předseda spolku, který zodpovídá za činnost spolku (MS ČR [online], 2019).

4.2.4 Ostatní spolky a sdružení

Na témata ostatních spolků a sdružení podílejících se na společenském životě obce byla zaměřena část rozhovoru s členem osadního výboru ze dne 9. června 2019.

- **Cunami Panská Lhota** - šipkařský klub.
- **Stolní tenis Panská Lhota** - družstvo stolního tenisu KK Panská Lhota "B". Počátky stolního tenisu v Panské Lhotě spadají do roku 1980, kdy byl postaven kulturní dům. S přestávkou čtyř let (1986 - 1990) se hraje stolní tenis v obci na úrovni okresu. Družstvo stolního tenisu organizuje tradiční velikonoční a vánoční turnaje ve stolním tenise, které se konají v kulturním domě. Družstvo ovšem reprezentuje obec pod hlavičkou Kulturního klubu Panská Lhota.
- **Myslivecké sdružení** - v roce 1949 byla založena lidová myslivecká společnost s honitbou Panská Lhota, Dolní Smrčné, Malé a později Střížov a Přímělkov. Od roku 1960 je pouze Myslivecké sdružení Panská Lhota, kam spadají obce Malé a Dolní Smrčné.

4.3 Hospodaření spolků

Tato kapitola se zabývá spolky, jako účetní jednotkou, jejich hospodařením a jejich příjmy a výdaji, které jsou spojeny s činností spolku.

4.3.1 Hospodaření SDH PL

Na téma hospodaření sboru byla zaměřena část rozhovoru s hospodářkou SDH PL ze dne 22. června 2019. Hospodářka uvedla, že každý člen sboru platí členské příspěvky, které se následně odvádí nadřízené instituci. Tyto členské příspěvky činí 120 Kč za osobu na rok. V současné době má sbor 74 členů, z toho 2 ženy a 24 dětí. Vzhledem k tomu, že se sbor účastní soutěží v požárním sportu, nese to i s tím spojené náklady ve formě startovného a dalších nákladů například na dresy. Příjmy sboru plynou z grantů MŠMT a města Brtnice. Další finanční zdroje sbor získává pořádáním společenských událostí, kterými jsou hasičský ples a pouťová zábava. O vylepšení finančního rozpočtu sboru se členové snaží dobrovolným sběrem kamene. SH ČMS - SDH PL splňuje podmínky pro

vedení jednoduchého účetnictví (JÚ), které byly uvedeny v kapitole 3.5.1. Což znamená, že sbor není plátcem DPH, celkové příjmy za poslední uzavřené účetní období nepřesáhly 3 mil. Kč a ani hodnota majetku sboru nepřesahuje 3 mil. Kč. V rámci JÚ sbor vede peněžní deník, sestavuje výkaz příjmů a výdajů a výkaz o majetku a závazcích (upravený pro neziskové organizace). Sbor, jako účetní jednotka, podává daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob u neziskových organizací, které vedou jednoduché účetnictví. Veškeré příjmy a náklady jsou zjednodušenou formou shrnuty v tabulkách č. 6 a č. 7 níže.

Zjednodušený přehled hospodaření SH ČMS - SDH PL v roce 2018

Příjmy SH ČMS - SDH PL

Druh příjmu	Částka v Kč
Ples	19 035,00
Sběr kamene	7 500,00
Granty Brtnice	21 696,00
Grant MŠMT	52 500,00
Pouťová zábava	19 548,00
Členské příspěvky	9 000,00
Dary	10 000,00
Závody Ježek	9 353,00
Ostatní	7 065,00
Příjmy celkem	155 697,00

Tabulka č. 6: Příjmy 2018 (SH ČMS - SDH PL, 2019)

Náklady SH ČMS - SDH PL

Druh nákladu	Částka
PHM	3 606,00
Dresy	5 808,00
Materiál na požární sport	48 191,00
Oprava techniky	0,00
Startovné muži	1 350,00
Startovné děti	3 350,00
Ostatní náklady na soutěže dětí	2 790,00
Vyznamenání	0,00
Členské příspěvky	9 000,00
Ostatní náklady	8 784,00
Náklady celkem	82 879,00

Tabulka č. 7: Náklady 2018 (SH ČMS - SDH PL, 2019)

4.3.2 Hospodaření KK PL

Předsedkyně Kulturního klubu PL v rozhovoru uvedla, že KK PL není plátcem DPH a vede jednoduché účetnictví. Finanční prostředky KK PL získává kromě vlastní činnosti také z různých grantů. Např. v roce 2015 byla spolku poskytnuta dotace z Fondu Vysočiny. Grantový program byl zaměřen na regionální kulturu v roce 2015. Kulturní klub Panská Lhota získal finanční dotaci na cyklus kulturních akcí v Panské Lhotě. Z tabulky č. 8 je zřejmé, že výše dotace z Fondu Vysočiny dosahuje pouze 30 %, 70 % finančních nákladů na projekt je spoluúčast příjemce dotace. Cílem akce byla podpora rozvoje kulturního života v obci s cílovou skupinou místních občanů a obyvatelů přilehlých obcí.

Cyklus byl zahájen promítáním filmů, kterého se účastnilo 75 diváků. Další akcí byla *Tančírna ve společenském*, kterou navštívilo 250 účastníků. Následovalo divadelní představení s účastí 120 diváků. Poslední akcí spolufinancovanou z grantu byl vánoční koncert v podání Lhotecké scholy, kterou navštívilo více než 100 návštěvníků. Přehled kulturních akcí a výši návštěvnosti zobrazuje tabulka č. 9. Z ní je patrné, že největší zájem byl o tančírnu, která byla uspořádána i v rámci oslav 35. výročí vybudování kulturního domu. Kromě hlavního organizátora, tj. KK PL, se v rámci posílení občanské soudržnosti podílelo na projektu více organizací (místní oddíl stolního tenisu, město Brtnice, osadní výbor PL, SDH PL a farnost Brtnice).

Hospodářský výsledek KK PL je dlouhodobě v kladných číslech. V posledním sledovaném roce 2018 měl KK PL příjmy v celkové výši 66 881 Kč a výdaje v celkové výši 25 806 Kč. Tudíž v roce 2018 byl hospodářský výsledek ziskový, ve výši 41 075 Kč. Pokud se zaměříme na druhy příjmu, zjistíme, že příjmy na činnost v podobě dotací z obecního rozpočtu města Brtnice nejsou dostačující na částku výdajů souvisejících s činností spolku. Z větší části příjmy spolku pocházejí z pronájmu kulturního domu.

Rozložení finančních nákladů na projekt z dotace Fondu Vysočiny

Smluvně stanovené náklady na projekt	Kč	%
Výše dotace z Fondu Vysočiny	18 900	30,00
Podíl Kulturního klubu	44 100	70,00
Celkové rozpočtové náklady projektu	63 000	100

Tabulka č. 8: Náklady na projekt (KK PL, 2015)

Počet účastníků cyklu kulturních akcí v roce 2015

Druh kulturní akce	Počet návštěvníků
Filmové promítání	75
Swingový orchestr	250
Divadelní představení	120
Vánoční koncert	> 100

Tabulka č. 9: Návštěvnost akcí v roce 2015 (KK PL, 2015)

4.4 Participace občanů na veřejném životě

Jak již bylo řečeno v kapitole 3.3.4, participace občanů na veřejném životě venkovské obce se projevuje buď politickou, nebo nepolitickou formou (Čmejrek, 2009).

Politická angažovanost byla zjišťována z výsledků voleb. Data byla shromážděna z oficiálních stránek města Brtnice ([online], 2019). Po prozkoumání výsledkové listiny voleb do zastupitelstev krajů, konaných 7. - 8. října 2016, se dá konstatovat, že volební účast občanů v okrsku č. 9 (Panská Lhota) je větší než ostatních místních částí města Brtnice. Volební účast byla 53,49 % oproti pouhým 39,16 % volební účasti Brtnice jako celku. Ještě větší volební účast byla v roce 2014 v komunálních volbách, kdy občané Panské Lhoty a Malého ukázali zájem o politické dění účastí 61,11 % oproti Brtnici, která měla volební účast 51,55 %, a především oproti celorepublikovému průměru 44,46 %.

Politická participace občanů na veřejném životě v podobě volební účasti

	Volební účast	
	Rok 2014	Rok 2016
Panská Lhota	61,11 %	53,49 %
Brtnice	51,55 %	39,16 %

Tabulka č. 10: Srovnání volební účasti (Brtnice [online], 2019)

Nepolitickou formu participace projevují občané tím, že jsou členy místních spolků a zapojují se ve volném čase do dění v obci. SDH PL má pro rok 2019 74 členů, z toho 2 ženy a 24 dětí. V porovnání s rokem 2016, kdy bylo členem 65 občanů, se jedná o navýšení zájmu být součástí hasičského sboru téměř o 14 %. Následující tabulka č. 11 ukazuje zapojení do spolku SDH PL podle věkových kategorií. Nejvíce členů v rozmezí 0 - 18 let (24 členů) ukazuje, že o spolkovou činnost je u mládeže zájem. Naopak nejméně členů je v kategorii nad 60 let (15 členů). Zajímavé je také porovnání počtu členů mezi

pohlavími. U mužů je počet členů v průběhu let zhruba konstantní, ale u žen je zřejmý rozdíl mezi zájmem mladých dívek a dospělých žen.

Srovnání počtu členů SDH PL podle věkové kategorie

Věková kategorie	Počet členů SDH PL v roce 2019 celkem	Muži	Ženy
0 - 18 let	24	13	11
19 - 40 let	18	17	1
41 - 60 let	17	16	1
Nad 61 let	15	15	0
Celkem	74	61	13

Tabulka č. 11: Počet členů SDH PL v roce 2019 (SH ČMS - SDH PL, 2019)

Kulturní klub Panská Lhota z.s. má 9 stálých členů. Dva členové KK jsou současně členy SDH PL. Kromě stálých členů se angažují v různých akcích dobrovolníci.

Srovnání počtu členů KK PL podle věkové kategorie

Věková kategorie	Počet členů KK PL v roce 2019 celkem	Muži	Ženy
0 - 18 let	0	0	0
19 - 40 let	3	2	1
41 - 60 let	5	2	3
Nad 61 let	1	1	0
Celkem	9	5	4

Tabulka č. 12: Počet členů KK PL v roce 2019 (KK PL z.s., 2019)

4.5 Místa konání akcí

4.5.1 Náves

Oválná návěs kolem dvou rybníků v Panské Lhotě tvoří základ obce. Prvotně obvod návsi tvořilo 19 selských gruntů. Postupně se vesnice začala rozšiřovat postavením několika chalup domkářů. Návsi protéká potok, který pramení asi 2 kilometry od vsi a ústí do řeky Jihlavy v Dolním Smrčném (Mlejnek, 2008).

Z rozhovoru s předsedkyní Kulturního klubu ze dne 15. června 2019 vyplývá, že návěs byla již od počátku místem setkávání obyvatel. V současné době se zde konají mnohé společenské akce např. vánoční zpívání koled u stromku, stavění i kácení máje, dětský den, start i cíl *Cyklozávodu kolem Panské Lhoty*, pouť, *traktoriáda* a další.

4.5.2 Kulturní dům

Kulturní dům (KD) v Panské Lhotě je ve vlastnictví města Brtnice, ale má ho ve správě Kulturní klub z. s., s jehož předsedkyní byl veden rozhovor o vzniku a současném využívání této budovy. První kulturní dům byl postaven v letech 1948 - 1950 z původního vojenského lágru, který místní národní výbor zakoupil od Fondu národní obnovy v Brně. Jednalo se o dřevěnou budovu v Jihlavě, kterou za 2. světové války vlastnila německá armáda. Poté, co byla demontována, byla odvezena do Panské Lhoty, kde si ji místní občané dali ve svém volném čase a bez nároku na mzdu znovu dohromady. Budova byla plně využívána, ale postupně přestala vyhovovat požadavkům na prostory. Chyběla zde šatna, předsálí, balkon atd. A vzhledem k tomu, že budova byla v havarijním stavu, bylo rozhodnuto, že bude postaven nový kulturní dům.

Budova kulturního domu byla zřízená pro společenský život v obci. V mnoha obcích byly tyto společenské budovy vystavěny v dobách komunistického režimu v tzv. akcích "Z". Nejinak tomu bylo i v Panské Lhotě v roce 1977. Na výstavbě se podílel Svaz mládeže, Svaz požární ochrany a místní občané. Slavnostní otevření kulturního domu bylo v roce 1980. Budova kulturního domu má plochu 200 m² s kapacitou 250 míst. Celková cena díla činila 2,5 mil. Kč. Kulturní dům, tzv. kulturák, se stal dominantou obce a slouží k pořádání různých kulturních a společenských událostí. Součástí kulturního domu je mimo společenského sálu také místnost osadního výboru, kuchyňka, posilovna, knihovna a klubovna. Ve společenském sále KD se konají plesy, dětská merenda, pouťová zábava, divadelní představení, adventní zpívání Lhotecké scholy nebo setkání seniorů. Prostory kulturního domu je možné zapůjčit k soukromým účelům, čehož nejen místní obyvatelé využívají k pořádání rodinných oslav, svateb nebo výročí.

4.5.3 Sportovní hřiště

Z rozhovoru s členem osadního výboru vyplynulo, že sportovní hřiště v obci bylo součástí mateřské školy. Mateřská škola byla v obci sice zrušena, ale hřiště je i nadále využíváno. Kromě toho, že se zde konají mnohé společenské a kulturní akce pro všechny občany jako je pálení čarodějnic, předpouťové posezení nebo letní kino, je zde i možnost zapůjčení hřiště jednotlivcům. Mimo sportovní hřiště u bývalé mateřské školy je v obci i hasičské hřiště, kde se kromě běžných tréninků SDH PL pořádají i závody dobrovolných hasičů. A jako fotbalové hřiště je využívána louka u Nového rybníka.

4.6 Informační povinnosti při pořádání společenských akcí

Na téma informačních povinností, které předcházejí uspořádání společenské akce typu plesy, zábavy atp., byla vedena část rozhovoru s hospodářkou SDH PL. Tyto informační povinnosti se pojí se značnou administrativní zátěží, která vyjadřuje náklady na *papírování* všeho druhu (vyplňování formulářů, získání povolení, ohlašování).

Informační povinnosti

- Ohlášení akce
- Poplatek ze vstupného
- Poplatky OSA
- Živnostenské oprávnění
- Koncese

První informační povinnost, která spolku nastává, pokud se rozhodne uspořádat ples, je ohlášení akce. Tato povinnost vzniká, pokud má ples dobu trvání do pozdních nočních hodin (od 22. do 6. hodiny ranní). Akce se hlásí předem místně příslušnému Městskému úřadu Brtnice. Poplatek ze vstupného se řídí zákonem č. 565/1990 o místních poplatcích. V případě, že je výtěžek z plesu určen např. na hasičskou činnost nebo jinou veřejně prospěšnou činnost, poplatek ze vstupného se neplatí. V opačném případě však může činit až 20 % z vybraného vstupného. Dalším poplatkem, kterým je spolek povinen platit při pořádání plesu, je poplatek za autorská práva. Pořádání akce je třeba ohlásit předem na Ochranný svaz autorský (OSA). Do 10 dní po konání akce je třeba nahlásit na OSA seznam odehraných děl. Vzhledem k tomu, že spolek výtěžnou činnost organizuje jen příležitostně a výše příjmu nepřesahuje 300 tis. Kč za rok, nepotřebuje živnostenské oprávnění a nevztahuje se na něj EET. Další informační povinností je z důvodu prodávání lihovin na akci ohlášení akce celnímu úřadu. Koncesní živnost k prodeji lihovin není třeba, poněvadž je akce pořádána příležitostně.

Tombola

Tombola patří neodmyslitelně k venkovským plesům. Podle zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, který platí od 1. ledna 2017, patří tombola k hazardním hrám, při které se výhry rozdělují na základě slosování prodaných lístků. Vzhledem k tomu, že herní jistina nepřesahuje 100 tis. Kč, nemusí SDH PL pořádání

tomboly hlásit na Městském úřadě Brtnice. Výherce v tombole s herní jistinou do 100 tis. Kč je dle § 10 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů osvobozen od daně z příjmu.

Zdanění výnosu z tomboly

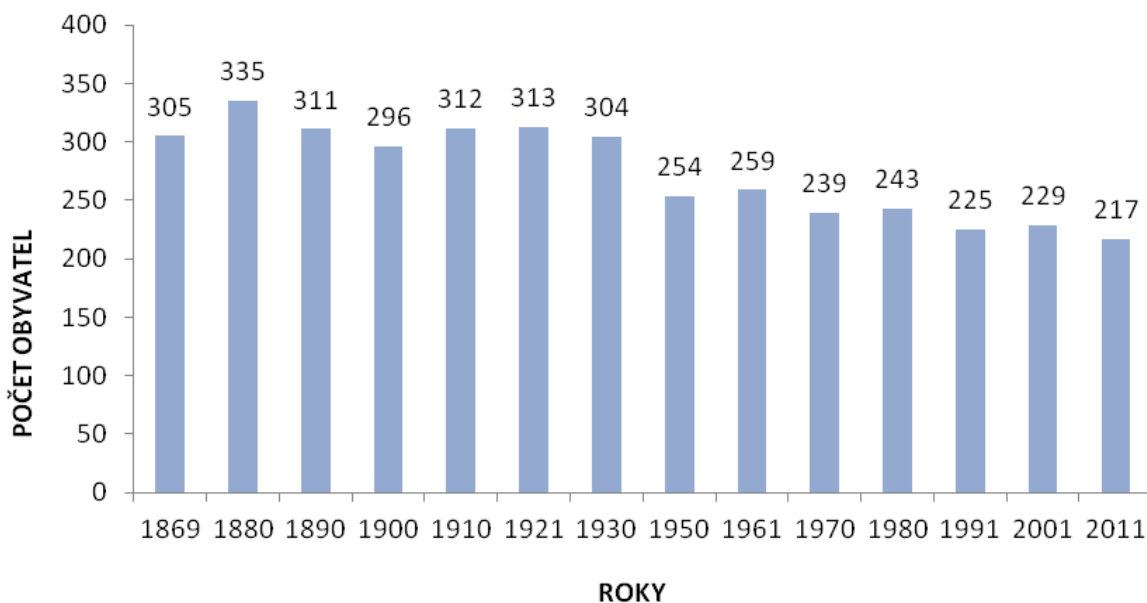
Částka, která je rozdílem úhrnu přijatých vkladů a úhrnu vyplacených výher, tvoří základ daně. Daňové přiznání nemusí spolek podávat v případě, že celková hodnota výher v tombole je vyšší než celková suma za prodané lístky. Pokud by byla situace opačná, je třeba daňové přiznání podat. Sazba daně je 23 % z výnosu z tomboly.

$$\text{daň z hazardních her} = \text{sazba daně} \times \text{základ daně}$$

4.7 Demografický vývoj

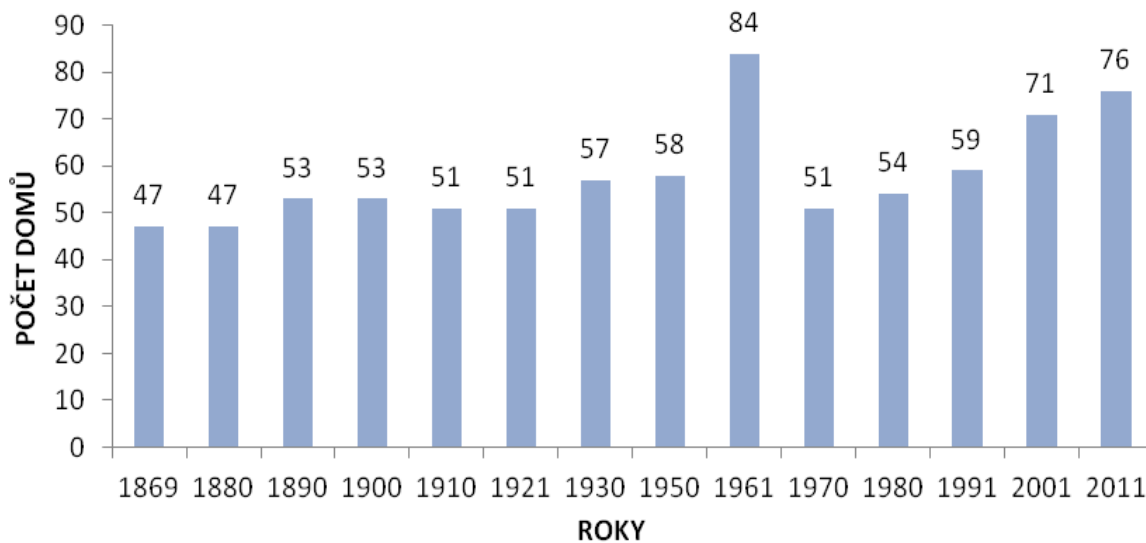
Tato kapitola je zaměřena na demografický vývoj obce. Vývoj počtu obyvatel a vývoj počtů domů v Panské Lhotě je sledován od roku 1869 do roku 2011. V následujícím grafu č. 2 je patrná klesající tendence počtu obyvatel ve vesnici. Naopak z grafu č. 3 je zřejmé, že počet domů se v obci zvyšuje. K zamyšlení stojí data z roku 1961, kde byl výrazný vzrůst počtu domů na 84 oproti roku 1950, kdy bylo domů 58. Avšak v roce 1970 byl opětovný pokles na 51 domů. Tento výkyv si lze vysvětlit tím, že v roce 1961 byly údaje za Panskou Lhotu a obec Malé sumarizovány v jeden údaj, jelikož v letech 1961 - 1988 bylo Malé částí obce Panská Lhota. Ovšem není zřejmé, z jakého důvodu tyto údaje jsou v následujících letech 1970 a 1980 evidovány odděleně. Data pro grafy byla získána z Historického lexikonu obcí České republiky 1869 - 2011 vydaného ČSÚ [online] (2015).

Vývoj počtu obyvatel v Panské Lhotě 1869 - 2011

Graf č. 2: Vývoj počtu obyvatel (ČSÚ [online], 2015)

Vývoj počtu domů v Panské Lhotě 1869 - 2011

Graf č. 3: Vývoj počtu domů (ČSÚ [online], 2015)

Při srovnání počtu obyvatel a počtu domů vychází, že průměrný počet obyvatel na jeden dům byl v Panské Lhotě v roce 2011 (3 obyvatelé) proti roku 1869 (7 obyvatel) méně než poloviční.

4.8 Empirický výzkum

Prvním krokem přípravy terénního šetření bylo detailní seznámení se s obcí studiem veškerých dokumentů, které jsou k dispozici. Následující fází bylo sestavení přehledu subjektů podílejících se na společenském životě v Panské Lhotě. Údaje byly čerpány z oficiálních webových stránek obce. Objekty, které byly následně podrobeny výzkumnému šetření, byly Osadní výbor, Kulturní klub a Sbor dobrovolných hasičů v Panské Lhotě.

Dalším krokem šetření byl rozbor dat pomocí studia dokumentů těchto organizací. Jednalo se například o zakládací smlouvy, výroční zprávy, stanovy nebo seznamy členů. V další fázi terénního šetření následovaly individuální rozhovory s představiteli obce a místních spolků. V této diplomové práci se kombinuje více technik sběru dat, protože každá přináší jiný druh informací. V závěrečné fázi proběhla komparace hypotéz se získanými daty.

4.8.1 Studium dokumentů

Studium dokumentů je významným zdrojem dat pro tuto diplomovou práci. Data jsou získána z úředních dokumentů, veřejných dokumentů i virtuálních dokumentů. Jsou analyzovány archivní materiály a dokumenty místních organizací realizujících společenský život v obci. Výstupy z této analýzy jsou uváděny v průběhu celé kapitoly 4. Data získaná studiem dokumentů následně vedou v kapitole 4.8.3. k analýze konkrétních společenských akcí konaných v období 2009 - 2018.

4.8.2 Rozhovory

Pro individuální rozhovory byli vybráni zástupci místních organizací a spolků mající vliv na společenský a kulturní život v obci. Rozhovor byl veden s hospodářkou SDH PL, předsedkyní KK PL a členem OV. Individuální rozhovory se uskutečnily v Panské Lhotě. Pro první rozhovor s dotazovanou osobou bylo použito nestrukturovaného rozhovoru. V druhém termínu dotazování již bylo využito polostrukturovaného rozhovoru, kdy byly předem připravené tematické okruhy, které byly v průběhu rozhovoru dále rozvíjeny a doplňovány. Získané odpovědi byly písemně zaznamenány, zpracovány, vyhodnoceny a získané informace jsou interpretovány průběžně ve vlastním textu této diplomové práce.

4.8.3 Analýza společenských akcí v letech 2009 - 2018

V této kapitole jsou analyzována data, která byla získána z dokumentů místních organizací a z rozhovorů s jejich představiteli. Tato data jsou sestavena v tabulce č. 14. Tabulka je rozvržena dle názvu akce, organizátorů, místa konání a cílové skupiny. Dále jsou jednotlivé roky 2009 - 2018 a u nich je uvedeno, zda se v daném roce společenská, kulturní či sportovní událost konala. Cílové skupiny, na které jsou události zaměřeny, jsou rozděleny do čtyř kategorií: Děti, dospělí, senioři a všichni. Akce se konají v sále KD, návsi, hřišti, kostele, případně po celé obci. Organizátory událostí jsou Kulturní klub PL, SDH PL, Osadní výbor PL, farnost a amatérští nohejbalisté. Celkově bylo analyzováno třicet osm typů společenských, kulturních či sportovních akcí, které se uskutečnily v Panské Lhotě v průběhu let 2009 - 2018.

Pro potřeby této diplomové práce byly cílové skupiny definovány takto:

- **Děti** - obyvatelé Panské Lhoty ve věkovém rozmezí 0 - 14 let;
- **Dospělí** - obyvatelé obce, kteří jsou zletilí, tj. starší 18 let, a mladiství, tj. 15 - 18 let;
- **Senioři** - obyvatelé obce s věkovou hranicí 60 let a více;
- **Všichni** - všichni obyvatelé obce.

Počet obyvatel Panské Lhoty k 31. prosinci 2018

	Počet obyvatel celkem	Počet obyvatel ve věku		
		0 - 14 let	15 - 59 let	60 a více let
Muži	111	12	74	25
Ženy	97	14	53	30
CELKEM	208	26	127	55

Tabulka č. 13: Počet obyvatel k 31.12.2018 (MÚ Brtnice - matrika)

Společenské akce v Panské Lhotě v letech 2009 - 2018

NÁZEV AKCE	ORGANIZÁTOR	MÍSTO KONÁNÍ	CÍLOVÁ SKUPINA	ROK									
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Společenský ples	KK	Sál KD	Dospělí	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hasičský ples	SDH	Sál KD	Dospělí	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Masopust	SDH	Celá obec	Všichni	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Divadelní představení	OV + KK	Sál KD	Všichni				x			x			
Dětský den	SDH	Náves	Děti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pouťová zábava	SDH	Sál KD	Dospělí	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Adventní besídka Lhotecké scholy	OV + KK	Sál KD	Všichni						x	x	x	x	x
Mikuláš a čert	SDH	Celá obec	Děti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dětská merenda	OV	Sál KD	Děti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Stavění máje	SDH	Náves	Všichni	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pálení čarodějnic	Nohejbalisté	Hřiště	Všichni	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kácení máje	SDH	Náves	Všichni	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Předpouťové posezení	Nohejbalisté	Hřiště	Dospělí						x	x	x	x	x
Pouťové fotbalové utkání	OV	Hřiště	Všichni	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Letní kino v Panské Lhotě	OV	Hřiště	Všichni							x	x	x	x
Cyklistický závod	OV	Celá obec	Všichni			x	x	x	x	x	x	x	x
Drakiáda	OV	Hřiště	Děti			x	x	x	x	x	x	x	x
Setkání seniorů	OV	Sál KD	Senioři	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3. ročník "Vesnických her bez hranic"	SDH	Náves	Všichni								x		

Setkání rodáků	OV + SDH	Sál KD	Senioři			×							
Pouť	OV	Náves	Všichni	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Hraní koled u vánočního stromku	OV	Náves	Všichni			×	×	×	×	×	×	×	×
Vánoční koncert v kostele	Farnost	Kostel	Všichni					×	×	×	×	×	×
Velikonoční rozjímání	OV	Sál KD	Všichni			×				×	×	×	×
Hasičské závody	SDH	Hřiště	Všichni							×			×
Nohejbalový turnaj	Nohejbalisté	Hřiště	Všichni			×	×	×	×	×			
Lampionový průvod	OV	Hřiště	Všichni							×	×	×	×
Tančírna - Zatrestand	KK	Sál KD	Dospělí							×			
Košť pálenek	OV	Sál KD	Dospělí							×			
Velikonoční turnaj ve stolním tenise	KK	Sál KD	Všichni			×			×				
Vánoční turnaj ve stolním tenise	KK	Sál KD	Všichni	×	×	×	×	×	×				
Kurzy společenského tance	OV	Sál KD	Dospělí					×	×				
Koncert dechové hudby	KK	Sál KD	Senioři				×	×					
Závod na běžkách	OV	Celá obec	Všichni			×	×	×					
Adventní zdobení	OV	Sál KD	Všichni				×	×					
Traktoriáda	OV + SDH + KK	Náves	Všichni				×	×					
Oslava Dne matek	OV	Sál KD	Všichni			×							
Oslava založení obce 777 let	OV + SDH + KK	Sál KD	Všichni			×							

Tabulka č. 14: Společenské akce v Panské Lhotě v letech 2009 - 2018

Pozn. × - symbol značí, že se v daném roce akce konala

Časová řada analyzovaných ukazatelů zahrnuje období deseti let. V okamžikové časové řadě příslušný ukazatel udává, kolik akcí bylo realizováno v letech 2009 - 2018 vždy k 31. prosinci. Časová řada je graficky znázorněna spojnicovým diagramem (Budíková, 2005).

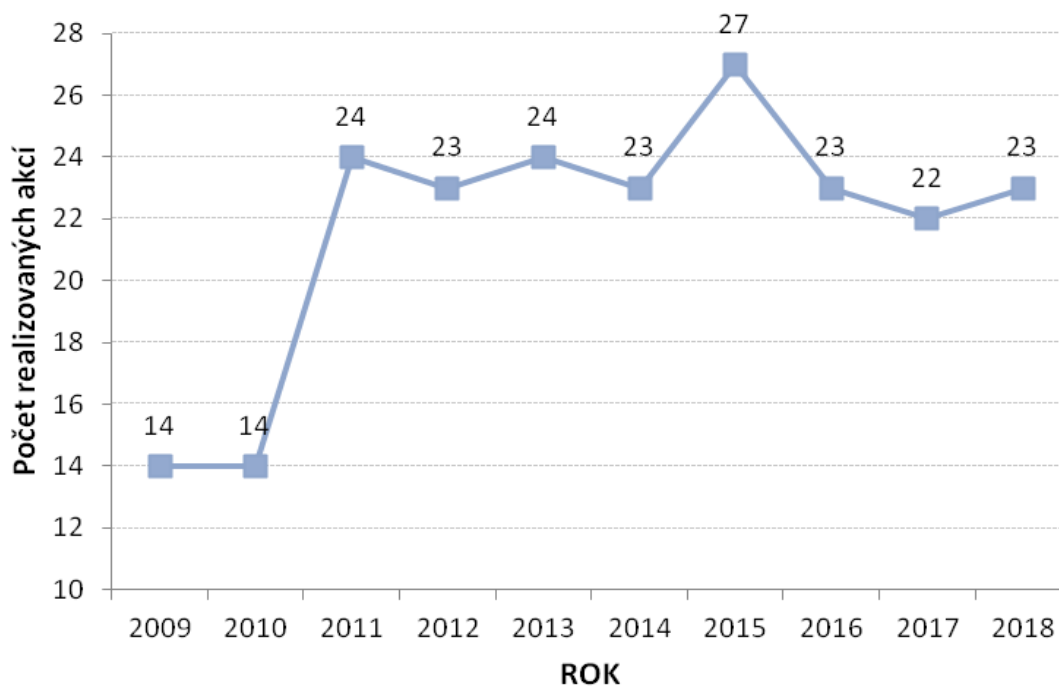
Při srovnání jednotlivých roků ve sledovaném období je zřejmé, že nejvyšší počet pořádaných akcí byl v roce 2015, kdy bylo zorganizováno 27 událostí. Naopak nejméně společenských aktivit v obci bylo shodně v letech 2009 a 2010, a to 14. Od roku 2011 je počet konaných akcí téměř konstantní s výjimkou již zmíněného roku 2015. Za tuto dekádu bylo celkově uspořádáno 217 akcí.

Časová řada realizovaných akcí

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet akcí	14	14	24	23	24	23	27	23	22	23

Tabulka č. 15: Časová řada realizovaných akcí

Grafické znázornění časové řady realizovaných akcí

Graf č. 4: Průběh časové řady

Z analyzované tabulky č. 14 vyplývá, že z celkových 38 typů akcí se každý rok pravidelně koná 13 společenských akcí (34 %). Nejvíce (6 akcí) z těchto pravidelných událostí je zaměřeno na všechny obyvatele obce. Na dospělé a děti je zaměřen stejný počet

akcí, a to 3. Na seniory, jako cílovou skupinu, je zaměřena pouze jedna pravidelně se opakující akce, a to setkání seniorů, které se koná na podzim.

Srovnání počtu pravidelně se opakujících akcí dle cílové skupiny v letech 2009 - 2018

Cílová skupina	Počet pravidelně se opakujících akcí
Děti	3
Dospělí	6
Senioři	1
Všichni	6

Tabulka č. 16: Pravidelně se opakující akce

V tabulce č. 17 je vyhodnocena periodicita společenských aktivit v obci. Kromě již zmíněných 13 akcí, které se konaly ve sledovaném období pravidelně každý rok, není mnoho akcí, které by se opakovaly. 3 aktivity se konaly osmkrát za sledované období, následovaly 2 akce, které byly zorganizovány šestkrát a za zmínku stojí 4 akce konané v pěti letech období 2009 - 2018. Zbýlých 16 událostí se konalo jednou nebo dvakrát.

Srovnání periodicit pořádaných společenských aktivit v období 2009 - 2018

Periodicita uspořádaných aktivit	Počet společenských aktivit
10krát	13
9krát	0
8krát	3
7krát	0
6krát	2
5krát	4
4krát	2
3krát	1
2krát	7
Jednou	6

Tabulka č. 17: Srovnání počtu opakování akcí

Z analýzy tabulky č. 14 vyplývá, že více než polovina akcí za sledované období byla zaměřena na cílovou skupinu všech obyvatel obce (63 %). Z menší části se aktivity soustředily na cílovou skupinu dospělých (18 %), dětí (11 %) a nejméně na seniory (8 %).

Srovnání počtu aktivit zaměřených na cílové skupiny v období 2009 - 2018

Cílová skupina	Počet akcí	
	Absolutní četnost	Relativní četnost
Děti	4	11 %
Dospělí	7	18 %
Senioři	3	8 %
Všichni	24	63 %

Tabulka č. 18: Srovnání počtu aktivit rozdělených dle cílových skupin

V následující tabulce č. 19 je analyzováno, kolik typů společenských aktivit bylo realizováno ve sledovaném období z pohledu místa konání akce. Je zjištěno, že většina akcí byla uskutečněna v sále kulturního domu (47 %). Druhým nejvíce využívaným místem konání je z 21 % hřiště. Následuje náves (18 %), celá obec (11 %) a ze 3 % jsou realizovány akce v kostele.

Srovnání počtu aktivit zaměřených na místo konání akce v období 2009 - 2018

Místo konání	Počet akcí	
	Absolutní četnost	Relativní četnost
Celá obec	4	11 %
Hřiště	8	21 %
Kostel	1	3 %
Náves	7	18 %
Sál KD	18	47 %

Tabulka č. 19: Srovnání počtu aktivit dle místa konání

Analyzovány byly také počty aktivit dle kritéria organizátorů jednotlivých akcí. Nejvíce společenských, kulturních nebo sportovních aktivit ve sledovaném období organizoval z 39 % Osadní výbor PL, SDH PL (24 %) a Kulturní klub PL (13 %). Na organizaci zbylých akcí se podíleli amatérští nohejbalisté, farnost a nebo různou měrou spolupracovaly OV, KK a SDH.

Srovnání počtu aktivit zaměřených na organizátory v období 2009 - 2018

Organizátor	Počet akcí	
	Absolutní četnost	Relativní četnost
Farnost	1	3 %
Kulturní klub PL	5	13 %
Nohejbalisté	3	8 %
Osadní výbor PL	15	39 %
OV + KK	2	5 %
OV + SDH	1	3 %
OV + SDH + KK	2	5 %
SDH PL	9	24 %

Tabulka č. 20: Srovnání počtu aktivit rozdělených dle organizátorů

V následující tabulce č. 21 je provedena komparace pořádaných akcí ve sledovaném období v kombinaci cílových skupin a organizátorů. Nejvíce akcí (10) pořádal osadní výbor a SDH PL (5) se zaměřením na všechny obyvatele.

Komparace pořádaných akcí zaměřených na cílové skupiny dle organizátora

Organizátor	Cílová skupina			
	Děti	Dospělí	Senioři	Všichni
Farnost	0	0	0	1
Kulturní klub PL	0	2	1	2
Nohejbalisté	0	1	0	2
Osadní výbor PL	2	2	1	10
OV + KK	0	0	0	2
OV + SDH	0	0	1	0
OV + SDH + KK	0	0	0	2
SDH PL	2	2	0	5

Tabulka č. 21: Komparace pořádaných akcí dle osoby organizátora

4.8.4 Testování hypotéz

V rámci empirického šetření byly stanoveny tři hypotézy. V této kapitole jsou stanovené hypotézy podrobeny testování. Testování hypotéz bylo provedeno v programu MS Excel. Nejdříve bylo použito funkce F-testu, z které byla zjištěna rovnost nebo rozdílnost rozptylů. Poté pomocí funkce T-testu byl zjištěn statisticky významný rozdíl. Výsledkem testování je verifikace či falzifikace testovaných hypotéz.

Hypotézy:

H₁: Ve sledovaném období 2009 - 2018 realizoval SDH PL výrazně odlišný počet akcí než KK PL.

Vstupní data k hypotéze č. 1

Období	Počet uspořádaných akcí	
	SDH PL	KK PL
2009	7	2
2010	7	2
2011	7	3
2012	7	3
2013	7	3
2014	7	3
2015	8	2
2016	8	1
2017	7	1
2018	8	1

Tabulka č. 22: Vstupní data k hypotéze č. 1

F-test = 0,09 ($0,09 < 0,5 \Rightarrow$ nerovnost rozptylů)

T-test: $t \text{ Stat} \geq t \text{ krit} (2) = 16,44 \geq 2,14 \Rightarrow$ existuje statisticky významný rozdíl

Vzhledem k tomu, že mezi dvěma sledovanými soubory existuje statisticky významný rozdíl, potom se počet realizovaných akcí SDH výrazně liší od počtu realizovaných akcí KK. Hypotéza je brána za verifikovanou.

H₂: Ve sledovaném období 2009 - 2018 realizoval SDH PL výrazně odlišný počet akcí než OV PL.

Vstupní data k hypotéze č. 2

Období	Počet uspořádaných akcí	
	SDH PL	OV PL
2009	7	4
2010	7	4
2011	7	9
2012	7	9
2013	7	10
2014	7	8
2015	8	11
2016	8	10
2017	7	10
2018	8	10

Tabulka č. 23: Vstupní data k hypotéze č. 2

F-test = 3,72668E-05 ($3,72668E-05 < 0,5 \Rightarrow$ nerovnost rozptylů)

T-test: $t \text{ Stat} \leq t \text{ krit} (2) = -1,49 \leq 2,23 \Rightarrow$ neexistuje statisticky významný rozdíl

Mezi dvěma sledovanými soubory neexistuje statisticky významný rozdíl, tudíž je počet realizovaných akcí SDH PL srovnatelný s počtem realizovaných akcí OV PL. Hypotéza je zamítnuta.

H₃: V období 2009 - 2013 byl realizován výrazně odlišný počet akcí než v období 2014 - 2018.

Vstupní data k hypotéze č. 3

Období	Počet uspořádaných akcí	
	Období 2009 - 2013	2014 - 2018
2009	14	-
2010	14	-
2011	24	-
2012	23	-
2013	24	-
2014	-	23
2015	-	27
2016	-	23
2017	-	22
2018	-	23

Tabulka č. 24: Vstupní data k hypotéze č. 3

F-test = 0,08 ($0,08 < 0,5 \Rightarrow$ nerovnost rozptylů)

T-test: $t_{\text{Stat}} \leq t_{\text{krit}}(2) = -1,5 \leq 2,57 \Rightarrow$ není statisticky významný rozdíl

Vzhledem k tomu, že mezi dvěma sledovanými soubory není statisticky významný rozdíl, je počet realizovaných akcí v období 2008 - 2013 srovnatelný s počtem akcí realizovaných v období 2014 - 2018. Hypotéza je zamítnuta.

5 Zhodnocení výsledků a doporučení

Studiem dokumentů byly zjištěny údaje o obci a o organizacích, které v Panské Lhotě realizují společenský život. Z dokumentů byla získána data, která byla užitá k analyzování společenských akcí realizovaných ve sledovaném období 2009 - 2018. Bylo zjištěno, že z celkových 38 typů analyzovaných akcí se každoročně opakuje 34 % akcí. Nejvíce akcí bylo realizováno v roce 2015. V tomto roce byla poskytnuta Kulturnímu klubu PL finanční dotace z Fondu Vysočiny v částce 18 900 Kč.

Nejčastěji je pro společenské akce využíván sál kulturního domu. Nejvyšší počet společenských akcí realizoval ve sledovaném období Osadní výbor PL. Bylo zjištěno, že více než polovina akcí byla zaměřena na všechny obyvatele obce. Porovnáním ostatních cílových skupin (děti, dospělí a senioři), bylo zjištěno, že nejméně aktivit je zaměřeno na skupinu seniorů. Toto ovšem nekoresponduje s procentuálním zastoupením seniorů v populaci obyvatel obce. Vzhledem k tomu, že ve sledovaném období bylo realizováno 8 % akcí, které byly zaměřeny primárně na seniory a podíl seniorů v obci je více než čtvrtinový, nedá se považovat tento počet akcí za dostatečný. Doporučujeme, aby se organizátoři více zaměřili na cílovou skupinu seniorů. K tomuto doporučení přispívá i fakt, že z výzkumu Bradové (2017) vyplývá, že účast na společenských a kulturních akcích s rostoucím věkem přibývá.

Další část analýzy dokumentů byla zaměřena na participaci občanů na veřejném životě. Bylo zjištěno, že politická participace občanů Panské Lhoty v podobě volební účasti byla o 16,65 % vyšší než celorepublikový průměr (rok 2014). Nepolitická forma participace byla zjišťována ze seznamů členů spolků. Bylo zjištěno, že z 208 obyvatel obce je členem Sboru dobrovolných hasičů téměř 36 % obyvatel. Členy Kulturního klubu PL jsou pouze 4 % obyvatel. Dva členové KK PL jsou zároveň členy SDH PL.

Závěry výzkumného šetření na příkladu Panské Lhoty, odpovídají závěrům šetření Majerové (2011), že více než polovina obyvatel nepatří k žádné organizaci. Na základě zjištěných skutečností v rámci našeho výzkumu nelze hodnotit celkovou participaci občanů obce, protože obyvatelé Panské Lhoty mohou být členy spolků nebo organizací, které se neangažují přímo v obci.

Předpokladem výzkumného šetření bylo, že spolky jsou nositeli místních zvyků a tradic. Z individuálních rozhovorů bylo zjištěno, že tento předpoklad je opodstatněný. Pořádáním tematicky zaměřených akcí se spolky podílejí na uchování zvyků a tradic.

Zároveň se zaměřují na aktivity, při kterých mohou obyvatelé obce trávit svůj volný čas. Kromě toho se spolky podílí na neformálním vzdělávání dětí.

Individuální rozhovory byly také zaměřeny ekonomickým směrem. Bylo zjištěno, že i přes skutečnost, že spolky dostávají do svého rozpočtu finanční prostředky z dotací a grantů, není tato částka dostačující. Aby měly spolky dostatek finančních prostředků na pořádání veřejných nevýdělečných akcí, pořádají i akce, kde se vybírá vstupné a prodává se občerstvení. Další možností získání financí je pronájem sálu KD nebo budovy SDH PL. V případě Kulturního klubu PL zdroj financí z pronájmu sálu KD tvoří více než 68 % příjmu spolku (rok 2018).

Ze tří testovaných hypotéz byla verifikována jedna hypotéza. Verifikována byla pouze hypotéza, že ve sledovaném období 2009 - 2018 realizovalo SDH PL výrazně odlišný počet akcí než KK PL. Nebylo verifikováno, že by se v období let 2008 - 2013 konal výrazně odlišný počet akcí než v období 2014 - 2018. Ani nebylo potvrzeno, že by ve sledovaném období 2009 - 2018 realizoval SDH PL výrazně odlišný počet akcí než OV PL.

6 Závěr

Diplomová práce se zabývala analýzou a zhodnocením společenského života na venkově s případovou studií obce Panská Lhota. Cílem bylo analyzovat situaci v období let 2009 - 2018 a na základě této analýzy formulovat doporučení pro budoucí společenský život této obce. Dílčím cílem bylo ověření hypotéz.

Diplomová práce byla strukturována do dvou základních částí, teoretické a empirické. Základním předpokladem pro úspěšné zvládnutí teoretické části bylo studium literatury související s daným tématem. Jako stěžejní byly definovány pojmy obec, venkov, společenský život, spolky, kulturní dům, participace a další pojmy související s tématem této práce.

Z empirického výzkumu vyplývá, že společenský život v malé obci Panská Lhota je poměrně bohatý. Ves i přes to, že má méně než 300 obyvatel, vykazuje rozmanité společenské aktivity. Např. v roce 2015 proběhlo v obci 27 společenských, kulturních nebo sportovních akcí, což je vzhledem k velikosti obce příznivé číslo. Na jejich organizaci se podílí řada dobrovolníků.

Klíčovým organizátorem společenských akcí je místní samospráva v podobě Osadního výboru PL, která má nezastupitelnou roli v rozvoji společenského života v obci. V 39 % je přímým organizátorem a v dalších 13 % se různou měrou spolupodílí na realizování akcí. Hlavními spolky, aktivními v organizování společenského dění v obci, jsou Kulturní klub PL a Sbor dobrovolných hasičů PL.

Bylo zjištěno, že spolky ovlivňují společenský, kulturní i sportovní život v obci. Společenské události se převážně odehrávají v sále místního kulturního domu, na návsi či na hřišti.

Z analýzy realizovaných akcí byl zjištěn nedostatek v rámci cílových skupin. Bylo zjištěno, že i když v obci žije více než čtvrtina obyvatel seniorů, je na ně zaměřeno pouze 8 % konaných akcí. Což se nedá shledávat jako uspokojivé a doporučujeme se na skupinu seniorů více zaměřit. Jako aktivity vhodné pro seniory shledáváme např. setkávání u zájmových činností. K této aktivitě by bylo vhodné využít místní knihovnu, která není k jiným než primárním účelům využívána.

Na základě analýzy dokumentů a rozhovorů s představiteli organizací a spolků realizující společenský život v obci neshledáváme aktivity, které by záměrně propojovaly různé generace. Vzhledem k tomu, že bylo zjištěno velké zastoupení seniorů,

doporučujeme, aby bylo více aktivit zaměřeno na jejich participaci na společenském životě obce.

Společenský život v Panské Lhotě však jako celek hodnotíme pozitivně a doporučujeme, aby se zástupci obce i zástupci spolků snažili udržet tento trend i do budoucna pořádáním nejen pravidelně se opakujících akcí, které jsou základním kulturním kamenem obce. Ale doporučujeme, aby společenský život neustrnul, pořádat např. společné autobusové zájezdy za kulturními zážitky do větších měst nebo organizovat společné výlety, které by posilovaly občanskou soudržnost. K posílení občanské soudržnosti by mohla přispět častější kooperace více organizací na realizování společenských aktivit. Ohrožující faktor společenského života v obci je omezený počet organizátorů společenských aktivit.

Součástí výzkumné části práce bylo analyzování hospodaření spolků. Bylo zjištěno, že jak Sbor dobrovolných hasičů PL, tak Kulturní klub PL vedou jednoduché účetnictví. Hospodářský výsledek se drží dlouhodobě v kladných hodnotách. Kromě dotací a grantů získávají prostředky na svoji činnost z pronájmu prostor sálu kulturního domu nebo z pořádání plesů, jejichž součástí je tombola. Tyto finanční prostředky jsou dále užity na nevýdělečné společenské aktivity. V stanovách spolků je mimo jiné uvedena výše členských poplatků. Kromě vedení účetnictví je na spolky ukládáno mnoho informačních povinností, které vnímají jako značnou administrativní zátěž. Jedná se o náklady, jež musí vynakládat při realizování společenských událostí ve formě vyplňování formulářů, získávání nutných povolení a ohlašování akcí. Spolky, stejně jako jiné podnikatelské jednotky, podávají daňové přiznání k dani z příjmu právnických osob. Ohrožujícím faktorem ve fungování spolků v ekonomické oblasti je nutnost zajistit osobu schopnou zvládnout nároky kladené na tuto oblast. Jako vhodné se jeví podpora správy finanční agendy obcí Brtnice, jejíž je Panská Lhota součástí.

V počátku výzkumu byly stanoveny tři hypotézy. Dvě hypotézy byly falzifikovány. Verifikována byla hypotéza č. 1, která předpokládala, že ve sledovaném období 2009 - 2018 realizoval SDH PL výrazně odlišný počet akcí než KK PL.

Na závěr můžeme konstatovat, že výzkumná část diplomové práce ukázala, že společenský život i na takto malé obci může být i přes určité nedostatky bohatý.

7 Seznam použitých zdrojů

1. ALTAXO SE. *Kompletní služby pro podnikatele. Daňová problematika spolků*. [online]. Praha: 2015, ALTAXO SE [cit. 2019-09-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.altaxo.cz/poradna/spolek/danova-problematika-spolku>>.
2. ANDRÁŠKO, Ivan. *Quality of life: an introduction to the concept*. 1st ed. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 87 s. ISBN 978-80-210-6669-4. Dostupné také z WWW: <<https://munispace.muni.cz/book?id=779>>.
3. BOHÁČKOVÁ, Ivana. In: SVATOŠOVÁ, Libuše, BOHÁČKOVÁ, Ivana a HRABÁNKOVÁ, Magdalena. *Regionální rozvoj z pozice strukturální politiky*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, 2005. 156 s., [17] s. obr. příl. ISBN 80-7040-749-2.
4. BRADOVÁ, Kristýna. *Společenský život na venkově*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, katedra humanitních věd, 2017. 97 s. Vedoucí diplomové práce prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.
5. BRAY, Ilona M. *Effective fundraising for nonprofits: real-world strategies that work*. Berkeley, CA: NOLO, 2005. ISBN 1413300944.
6. BRTNICE. Brtnický zpravodaj. In: *Brtnice: Oficiální webové stránky města* [online]. Brtnice: Město Brtnice, 2019, 2009-2018 [cit. 2019-05-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.brtnice.cz/brtnicky%2Dzpravodaj/ds-4152/archiv=0>>.
7. BUDÍKOVÁ, Marie, LERCH, Tomáš a MIKOLÁŠ, Štěpán. *Základní statistické metody*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. viii, 170 s. ISBN 80-210-3886-1.
8. BÝMA, Miroslav. Stanovení obce městem. *Moderní obec* [online]. 2011, [cit. 2018-08-04]. Dostupné z WWW: <<https://moderniobec.cz/stanoveni-obce-mestem/>>.
9. ČMEJREK, Jaroslav a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. 1. vyd. Davle: Kernberg, 2009. 133 s. Basic. ISBN 978-80-87168-10-3.
10. ČNR. *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod*. [online]. Praha 1998 [cit. 2018-08-12]., NSP. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>>.

11. ČSÚ. *Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2011* [online]. ČSÚ, 2015 [cit. 2019-08-02]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015>.
12. ČSÚ. *Malý lexikon obcí České republiky* [online]. ČSÚ, 2017 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2017#>>.
13. ČSÚ. *Vymezení venkova*. In: Venkov 2007 [online]. ČSÚ, 2007 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1.0>>.
14. EU. *European Convention on Human Rights* [online]. Strasbourg: European Court of Humans Rights, 2013 [cit. 2019-08-02]. Dostupné z WWW: <https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf>.
15. FRANTIŠEK JOSEF I., *Zákon o právé spolčovacím č. 134/1867 ř. z.* [online]. Vídeň, 1867, 1867 [cit. 2019-08-03]. Dostupné z WWW: <<http://spcp.prf.cuni.cz/lex/134-1867.htm>>.
16. GaREP. *Metodická podpora regionálního rozvoje: Aktéři rozvoje venkova*. [online]. Brno: GaREP. 2018 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>>.
17. GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, [1993]. 647 s. ISBN 80-85605-28-7.
18. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.
19. HUDEČKOVÁ, Helena a LOŠŤÁK, Michal. *Sociologie I*. Vyd. 3. Praha: ČZU PEF Praha ve vydavatelství Credit, 2000. 92 s. ISBN 80-213-0679-3.
20. HUDEČKOVÁ, Helena, LOŠŤÁK, Michal a ŠEVČÍKOVÁ, Adéla. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. 189 s. ISBN 80-213-1413-3.
21. KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: podle reformy veřejné správy v roce 2001 (včetně textu zákona o obcích, zákona o krajích a zákona o okresních úřadech. 2., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Linde, 2001. 423 s. ISBN 80-7201-272-X.

22. KUDRNA, Leoš. *Volný čas*. In: MAJEROVÁ, Věra et al. *Český venkov 2000: základní údaje*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta ve vydavatelství Credit, 2002. 148 s. ISBN 80-213-0915-6.
23. KUKALOVÁ, Gabriela. In: Kukulová, Gabriela a PFEIFEROVÁ, Daniela. *Místní finance v ČR*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2018. 152 stran. ISBN 978-80-213-2850-1.
24. LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 341 s. ISBN 80-7106-525-0.
25. LAŠEK, Jan a MANĚNOVÁ, Martina. *Základy statistického zpracování pedagogicko-psychologického výzkumu*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003. 42 s. ISBN 80-7041-749-8.
26. MAJEROVÁ, Věra a MAJER, Emerich.. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství*. Vyd. 2. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007-. sv. ISBN 978-80-213-1698-0.
27. MAJEROVÁ, Věra a kol. *Český venkov 2004: život mladých a starých lidí*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, [2005]. 173 s. ISBN 80-213-1281-5.
28. MAJEROVÁ, Věra a kol. *Český venkov 2008: proměny venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187 s. ISBN 978-80-21319-11-0.
29. MAJEROVÁ, Věra a kol. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 221 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-4093-5
30. MAJEROVÁ, Věra. *Společenský život*. In: MAJEROVÁ, Věra a kol. *Český venkov 2008: proměny venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. s. 175 - 180. ISBN 978-80-21319-11-0.
31. MAREK, Jan. *Varhany v kostele sv. Antonína Paduánského v Panské Lhotě* [online]. Panská Lhota: Jan Marek, 2000 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z WWW: <http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/nastroje/panska_lhota/panska_lhota.htm>.
32. MAREK, Tomáš. *Společenský život mladých lidí a seniorů na venkově*. In: MAJEROVÁ, Věra a kol. *Český venkov 2004: život mladých a starých lidí*. Vyd. 1.

- Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, [2005]. 173 s. ISBN 80-213-1281-5.
33. MAŘÍKOVÁ, Pavlína. *Venkov- vymezení základních pojmů*. In: MAJEROVÁ, Věra a kol. *Český venkov 2008: proměny venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. s. 13 - 32. ISBN 978-80-21319-11-0.
34. MĚŘÍNSKÝ, Zdeněk. *Hrad Rokštejn: dějiny, stavební vývoj a výsledky čtvrtstoletí archeologického výzkumu 1981-2006*. Vyd. 1. Brtnice: Městský úřad v Brtnici, 2007. 151 s. ISBN 978-80-239-9340-0.
35. MF ČR. *Neziskové organizace: Financování neziskových organizací* [online]. Praha: MFCR, 20.6.2012 akt. 29.12.2015, , 1 [cit. 2019-08-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/podpora-z-narodnich-zdroju/neziskove-organizace>>.
36. MF ČR. *Zákon č. 563/1991 Sb., Zákon o účetnictví (v pozdějším znění)* [online]. Praha 2018 [cit. 2019-09-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.mesec.cz/zakony/zakon-o-ucetnictvi/uplne/#aktualni-zneni>>.
37. MF ČR. *Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*. [online]. Praha 2001 [cit. 2019-08-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-117>>.
38. MLEJNEK, Ondřej. *Panská Lhota v raném novověku*. Vyd. 1. Brtnice: Městský úřad v Brtnici, 2008. 127 s. Edice Vysočiny. ISBN 978-80-254-2454-4.
39. MMR ČR. *Portál územního plánování: Obce* [online]. Ústav územního rozvoje, 2002–2018. [cit. 2018-08-04]. Dostupné z WWW: <<https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>>.
40. MS ČR. *Veřejný rejstřík a Sbírka listin*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2012-2015 [cit. 2018-10-18]. Dostupné z WWW: <<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=782421>>.
41. MS ČR. *Veřejný rejstřík a Sbírka listin*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2012-2015 [cit. 2019-08-20]. Dostupné z WWW: <<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=827674&typ=UPLNY>>.

42. MV ČR, *Zákon 128/2000 Sb., Zákon o obcích (obecní zřízení)*. [online], Praha 2000 [cit. 2019-07-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>>.
43. MV ČSR. *Zákon č. 68/1951 Sb., Zákon o dobrovolných organizacích a shromážděních* [online]. 1951, [cit. 2019-08-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1951-68>>.
44. MZe ČR. *Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013* [online]. Praha 2006 [cit. 2018-08-12]. NSP. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/26839/Narodni_strategicky_plan_rozvoje_venkova.pdf>.
45. NADACE NEZISKOVKY.CZ. *Nadace Neziskovky.cz* [online]. Praha 2018 [cit. 2019-08-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.neziskovky.cz/>>.
46. NĚMEC, Jiří. et al. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. s. 21. ISBN 80-7315-012-3.
47. NOVÁK, Pavel a kol. *Dějiny hmotné kultury a každodennosti českého venkova devatenáctého a první poloviny dvacátého století*. Vyd. 1. Praha: Národní zemědělské muzeum Praha, 2007. 341 s. ISBN 978-80-86874-06-7.
48. NPÚ: Památkový katalog. *Boží muka* [online]. 2015 - Národní památkový ústav [cit. 2019-09-18]. Dostupné z WWW: <<https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/1/seznam?uskp=35006%2F7-5057>>.
49. OPASCHOWSKI, H. *Einführung in die Freizeitwissenschaft*, 1. vyd. Opladen: Leske+Budrich, 1997. 333 s. ISBN 3-8100-1968-2.
50. OV PANSKÁ LHOTA. *Panská Lhota: Nejstarší Lhota na Moravě*. Panská Lhota [online]. 2015 [cit. 2019-05-18]. Dostupné z WWW: <<https://panska-lhota.cz.webnode.cz/>>.
51. PETRUSEK, Miloslav, MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2 sv. s. 1189. ISBN 80-7184-164-1.
52. PROUZOVÁ, Zuzana. *Vývoj počtu neziskových institucí*. *Statistika & my: Měsíčník českého statistického úřadu* [online]. ČSÚ, 2017 [cit. 2019-08-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.statistikaamy.cz/2017/03/vyvoj-poctu-neziskovych-instituci/>>.

53. PSP ČR. *Zákon 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník*. [online]. 2012 [cit. 2019-08-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>>.
54. RONOVSKÁ, Kateřina. *Spolkové a nadační právo*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 109 s. Edice učebnic PrF; č. 404. ISBN 978-80-210-4512-5.
55. SEEL, M. HURLING, E. *Die Pflege des Menschen im Alter*, 2. vyd. Hagen: Brigitte Kunz Verlag, 2001. 907 s. ISBN 3-87706-982-7.
56. UNOB. *Typologie neziskových organizací: Příklady financování vybraných NNO* [online]. In: moodle.unob.cz, [cit. 2019-09-07]. Dostupné z WWW: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=2ahUKewjZuKXEor_kAhXNYVAKHaQQB_UQFjACegQIBBAC&url=https%3A%2F%2Fmoodle.unob.cz%2Fpluginfile.php%2F28577%2Fmod_folder%2Fcontent%2F0%2F6Typologie%2520neziskov%25C3%25BDch%2520organizac%25C3%25AD_P%25C5%2599%25C3%25ADklady%2520financov%25C3%25A1n%25C3%25AD%2520vybran%25C3%25BDch%2520NNO.pdf%3Fforcedownload%3D1&usg=AOvVaw2DHkzjSv9z8ET4_6AYEgAf>.
57. ÚŘAD VLÁDY ČR. *CVNS. Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2016* [online]. In: .5.9.2018 [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2016_material_pro_web.pdf>.
58. ÚŘAD VLÁDY ČR. *Usnesení vlády České republiky ze dne 2. května 2001 č. 418 + P* [online]. Praha: Vláda ČR, 2001, 2.května 2001 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z WWW: <https://albatros.odok.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/27A94F8B2D5170DAC12571B6006D26BE>.

8 Seznam příloh

Příloha A: Fotografie

Foto č. 1: Letecký pohled na PL (archiv OV PL)

Foto č. 2: První KD (archiv KK PL)

Foto č. 3: Současný KD (archiv autorky)

Foto č. 4: Kostel sv. Antonína Paduánského (archiv autorky)

Foto č. 5: Kaplička na návsi (archiv autorky)

Foto č. 6: Pomník Obětem 1. a 2. světové války (archiv autorky)

Foto č. 7: Kamenný kříž na návsi (archiv autorky)

Foto č. 8: Rokštejn (archiv autorky)

Foto č. 9: Masopust (archiv OV PL)

Foto č. 10: Dětská merenda (archiv OV PL)

Foto č. 11: Stavění májky (archiv OV PL)

Foto č. 12: Pálení čarodějnic (archiv OV PL)

Foto č. 13: Hry bez hranic (archiv OV PL)

Foto č. 14: Cyklozávod kolem Panské Lhoty (archiv OV PL)

Foto č. 15: Tančírna (archiv OV PL)

Foto č. 16: Setkání seniorů (archiv OV PL)

Foto č. 17: Vánoční koncert v kostele (archiv OV PL)

Foto č. 18: Hraní koled u vánočního stromku (archiv OV PL)

Foto č. 19: Vánoční koncert Lhotecké scholy (archiv OV PL)

Foto č. 20: Hasičské závody (archiv autorky)

Příloha A: Fotografie

Letecký pohled na Panskou Lhotu

Foto č. 1: Letecký pohled na PL (archiv OV PL)

První kulturní dům v Panské Lhotě postavený v roce 1950

Foto č. 2: První KD (archiv KK PL)

Současný KD postavený v roce 1980

Foto č. 3: Současný KD (archiv autorky)

Kostel sv. Antonína Paduánského

Foto č. 4: Kostel sv. Antonína Paduánského (archiv autorky)

Kaplička na návsi

Foto č. 5: Kaplička na návsi (archiv autorky)

Pomník Obětem 1. a 2. světové války

Foto č. 6: Pomník Obětem 1. a 2. světové války (archiv autorky)

Kamenný kříž na návsi

Foto č. 7: Kamenný kříž na návsi (archiv autorky)

Zřícenina hradu Rokštejn

Foto č. 8: Rokštejn (archiv autorky)

Masopust

Foto č. 9: Masopust (archiv OV PL)

Dětská merenda

Foto č. 10: Dětská merenda (archiv OV PL)

Stavění májky na návsi

Foto č. 11: Stavění májky (archiv OV PL)

Pálení čarodějnic

Foto č. 12: Pálení čarodějnic (archiv OV PL)

Vesnické Hry bez hranic

Foto č. 13: Hry bez hranic (archiv OV PL)

Cyklozávod kolem Panské Lhoty

Foto č. 14: Cyklozávod kolem Panské Lhoty (archiv OV PL)

Tančírna se swingovým orchestrem Zatrestband

Foto č. 15: Tančírna (archiv OV PL)

Setkání seniorů

Foto č. 16: Setkání seniorů (archiv OV PL)

Vánoční koncert v kostele

Foto č. 17: Vánoční koncert v kostele (archiv OV PL)

Hraní koled u vánočního stromku

Foto č. 18: Hraní koled u vánočního stromku (archiv OV PL)

Vánoční koncert lhotecké scholy v KD

Foto č. 19: Vánoční koncert Lhotecké scholy (archiv OV PL)

Hasičské závody dobrovolných hasičů

Foto č. 20: Hasičské závody (archiv autorky)